

โครงการส่งเสริมการจัดการความรู้ของเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น ภาคใต้

“เด็กจะดี อยู่ที่ผู้ใหญ่หนุน”

วท.กบกับการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน : ตำบลปากพูน

สมโภชน์ นาคกล่อม

สายฝน แสงหิรัญทองประเสริฐ

เขียน	สมโภชน์ นาคกล่อม สายฝน แสงหิรัญทองประเสริฐ
เรียบเรียง, รูปเล่ม	สิริลักษณ์ ยิ้มประสาทพร
ออกแบบปก	จิระพงศ์ ยิ้มประสาทพร
ที่ปรึกษา	คุณทรงพล เจตนาวณิชชัย ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)
จัดทำโดย	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) เลขที่ 386/59-60 ซอย 42 ถนนรัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2513-8823 โทรสาร 0-2513-8824
สนับสนุนโดย	มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เลขที่ 9 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2544-2513 โทรสาร 0-2544-3896 www.scbfoundation.com www.okkid.net

คำนำ

โลกยุคปัจจุบัน กล่าวได้ว่าเป็น **ยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้** (Knowledge-Based Society and Economy) ที่ขับเคลื่อนหรือแข่งขันกันด้วย **"ความรู้"** เป็นปัจจัยสำคัญ การแข่งขันหรือพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อมุ่งไปสู่ความอยู่ดีกินดี และมีความสุข **"ความรู้"** ถือเป็น **"ต้นทุนทางปัญญา"** ที่ต้องสร้าง ยกระดับ รวบรวม จัดระบบ จัดเก็บ โดยให้เข้าถึงง่าย และนำไปใช้ได้ง่าย หรือเรียกว่าต้องมี **"การจัดการความรู้"** (Knowledge Management / KM) เพื่อให้การดำเนินงานของบุคคล องค์กร และเครือข่ายบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ทำหน้าที่หนุนเสริมการกลไกการทำงานของชุมชนท้องถิ่น ให้มีขีดความสามารถในการนำแนวคิด หลักการ และเครื่องมือการจัดการความรู้ไปใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

เอกสารเล่มเล็กใน **โครงการส่งเสริมการจัดการความรู้ของเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น ภาคใต้** เรื่อง **"เด็กจะดี อยู่ที่ผู้ใหญ่หนุน"** อปท.กับการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน : **ตำบลปากพูน** สรส.จัดทำขึ้นเพื่อ (1) บันทึกร่องรอยการเรียนรู้ร่วมกันของเด็กเยาวชน ครอบครัว ชุมชน กลไก และหน่วยบ่มเพาะเด็กและเยาวชน (2) นำเสนอบทเรียนองค์ความรู้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี (3) นำเสนอวิธีการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ของเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางความหลากหลายของบริบทและเครือข่ายปฏิบัติการ (4) นำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) ที่เป็นนวัตกรรมสังคมในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายใต้การดำเนินงานของโครงการและพื้นที่เครือข่ายอื่นๆ

สรส. ขอขอบพระคุณแกนนำชุมชน ภาคีพันธมิตร และผู้ที่มีส่วนสนับสนุนและเกี่ยวข้องในการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทุกท่าน

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	2
สารบัญ	3
ส่องเมืองจตุคามฯ... ถิ่นคนดีศรีนครฯ	5
ปากพูน... สมบูรณ์พูนสุขด้วยปัญญา	7
คืนถิ่นกัลยาณมิตร... ร่วมเรียนรู้ที่ อบต.ปากพูน	9
จะสร้างคนดี... ต้องเริ่มที่เด็ก	12
“วัยใส หัวใจชุมชน”... แหล่งบ่มเพาะเสรีภาพเยาวชนปากพูน	14
ตำบลแห่งการเรียนรู้	17
ศูนย์การเรียนรู้... ความหวังพัฒนา อปท. ไทย	19
ประสานสองระบบ... ทางออกและโอกาสของเยาวชนท้องถิ่น	24
ฐานการเรียนรู้... กลวิธีปัญญา	26
ไม่ทอดทิ้ง... น้อยก็หนึ่งของชุมชน	28
ย้อนชีวิตวัยเยาว์ของนาย ก พู	30
รัฐมนตรีชาวบ้าน... การเมืองภาคพลเมืองตำบลปากพูน	33
ประชาคม... ส่วนร่วมการเมืองภาคพลเมือง	35
อนาคตของชาติ... อนาคตของปากพูน	37
คุณภาพนักรการเมืองท้องถิ่น... ผู้ประสานประโยชน์แก่ส่วนรวม	39

สารบัญ

	หน้า
สร้างนักรการเมืองรุ่นใหม่... ใส่ใจคุณภาพชีวิต	40
สร้างคนรุ่นใหม่... บนหัวใจคุณภาพชีวิต	41
ครอบครัว เด็กและเยาวชน	43
ศูนย์เยาวชน... องค์กรภาคประชาชนของตำบล	46
พัฒนาสังคมบนฐาน “สังคมไม่ทอดทิ้งกัน”	48
ปัญหาจะใหญ่หรือเล็ก... แก้ไขได้ทั้งหมด	54

ล่องเมืองจตุคามฯ... ถิ่นคนดีศรีนครฯ

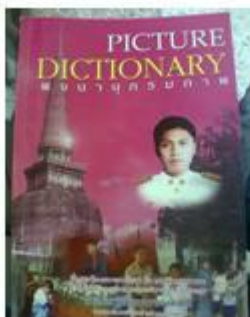

หากท่านได้เคยเดินทางล่องไปยังปากซีใต้ถึงจังหวัดนครศรีธรรมราชแล้ว หากไม่ได้ไปกราบองค์พระบรมธาตุและองค์จตุคามรามเทพที่ประตูทางขึ้นองค์พระธาตุแล้ว ย่อมแสดงว่าท่านยังมาไม่ถึงเมืองนครศรีฯ

และด้วยความเป็นนครใหญ่ของปากซีใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราชในวันนี้ ล้วนเข้มข้นไปด้วยกระแสการพัฒนาทรัพยากรอันทรงคุณค่า นั่นคือการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต ไม่ว่าจะเรื่องการเมืองการปกครอง การบริหารบ้านเมือง สุขภาพ ประชาสังคม ล้วนแล้วแต่ช่วยกระตุ้นกระแสการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ตื่นตัวและมีส่วนร่วม

แม้กระทั่งการบริหารบ้านเมืองภาคท้องถิ่นก็มิเสี่ยงลือเลื่องเล่าอ้างว่า ตั้งแต่ระดับ อบจ. เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลต่างมีคุณภาพคับแก้ว หลายตำบลมีการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพและโดดเด่นระดับประเทศ

องค์การบริหารส่วนตำบลปากพูนเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่โดดเด่นอยู่
 แลวงหน้า เพราะมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ สร้างการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนอย่าง
 ต่อเนื่อง และที่สำคัญ อบต.แห่งนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาของท้องถิ่นเป็น
 อย่างยิ่ง ลองมาทำความรู้จักกับ อบต. แห่งนี้กัน ว่ากันว่า เด็กจะเป็นคนดี
 เป็นเด็กน่ารักได้ ต้องอยู่ที่ผู้ใหญ่หนุนด้วยกันทั้งสิ้น

จัดพิมพ์พจนานุกรม ไทย-อังกฤษ ในนาม อบต.

องค์ท้าวจตุคามรามเทพ รุ่น "ทรัพย์มงคล" จัดสร้างโดย อบต.ปากพูน

ปากพูน... สมบูรณ์พูนสุขด้วยปัญญา

อนุสาวรีย์วีระไทย

สถานที่ตั้งฐานทัพภาค

ถ้ำกุ่มปลาสมบูรณ์

หัตถกรรมหนังตะลุง ย่านลิเกา

สูงไฟประกาศการ

มีมากสองสนามบิน

เพิ่มพูนอิฐแดงแหล่งดินเผา

สัมพันธ์เราไทยพุทธ มุสลิม

ข้างต้นคือคำขวัญของตำบลปากพูนที่สะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดสำคัญของรากฐานเอกลักษณ์ของตำบลที่อยู่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย มีศาสนิกชนทั้งชาวพุทธและชาวมุสลิมอาศัยอยู่ร่วมกันในผืนแผ่นดินอันอุดมสมบูรณ์ทั้งท้องทะเลและผืนดินมาอย่างยาวนาน ผสานกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งหนังตะลุง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้และย่านลิเกาที่สามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป่าที่สวยงาม และปัจจุบันตำบลปากพูนเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานของผู้ที่สนใจในการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความอยู่ดีมีสุขต่างมุ่งหน้ามาเยี่ยมเยือนไม่ขาดสาย

โดยมี **นายธนาวุฒิ ถาวรพราหมณ์** นายกองดีการบริหารส่วนตำบลปากพูนเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของตำบลไว้ว่าสนใจ คือ **“พลเมืองมีความรู้ อยู่อย่างไม่ยากจน สุขภาพคนแข็งแรง”**

สภาพของท้องถิ่น

ในอดีตตำบลปากพูน เป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำจากอ่าวไทยเข้ามายังใจกลางเมืองนครศรีธรรมราช เดิมชื่อ “ปากน้ำปากพูน” กลุ่มคนที่อาศัยอยู่แต่ดั้งเดิมมีทั้งชาวไทยและมุสลิม โดยชาวมุสลิมอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในรัชสมัยรัชกาลที่ 2 ส่วนใหญ่เดินทางมาจากหนองจอก ส่วนคนไทยบางส่วนอพยพมาจากเมืองเพชรบุรี มีชุมชนที่สำคัญในอดีต คือ “ชุมชนโมคลาน”

ปัจจุบัน ตำบลปากพูนเป็นตำบลใหญ่ มีเนื้อที่ทั้งหมด 69.34 ตารางกิโลเมตร (43,335 ไร่) มีประชากรทั้งสิ้น 44,000 คน แบ่งพื้นที่เป็น 12 ชุมชน มีพื้นที่ติดทะเล มีทรัพยากรพื้นฐาน ได้แก่ คลอง ชายทะเล ป่าชายเลน 20,000 ไร่ สวนผสมชาวบ้าน พื้นที่ที่มีความสำคัญทางภูมิรัฐ เนื่องจากอยู่ติดกับตัวเมืองนครศรีธรรมราช จึงเป็นพื้นที่เชื่อมต่อเศรษฐกิจและการพัฒนา กับศูนย์กลางของจังหวัด มีสนามบินอยู่ในพื้นที่ตำบล (อยู่ในเขตการบริหารเทศบาลท่าแพ) เป็นที่ตั้งของค่ายวิชราวุธ ซึ่งเป็นศูนย์บัญชาการของกองทัพบกที่สี่

อบต.ปากพูน เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับแนวหน้าของจังหวัด ประชาชนพอใจบริการ และได้เข้าร่วมกับ อบต. ในทุกระดับ องค์กรจากรัฐบาลกลางให้รางวัล เช่น รางวัล **“คนดีศรีแผ่นดิน”** จากกระทรวงศึกษา 2546 รางวัล **“เพชร แผ่นดิน”** จากสำนักนายกรัฐมนตรี 2546 และรางวัล **“ธรรมาภิบาล”** จาก กระทรวงมหาดไทย 2546

คืนถิ่นกัลยาณมิตร... ร่วมเรียนรู้ที่อบต.ปากพูน

สรส. มีโอกาสลงไปเรียนรู้และเยี่ยมชมที่ตำบลปากพูนหลายครั้งแล้ว แต่ครั้งนี้เป็นวาระพิเศษ ที่เป็นพิเศษ ไม่ใช่เพราะนายกฯและบุคลากรของอบต.ปากพูนเป็นพันธมิตรร่วมเรียนรู้มาแต่เก่าก่อนเท่านั้น แต่เป็นเพราะที่ตำบลแห่งนี้มีเรื่องราวของการพัฒนาคนตั้งแต่เกิดจนตาย โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามวิสัยทัศน์ของ อบต. จึงเป็นจุดสนใจที่ดึงดูดให้ได้มาเยี่ยมปากพูนอีกครั้งหนึ่ง

ปรัชญาในการบริหาร :

“ประชาชน” คือ บุคคลที่สำคัญที่สุด ที่มาเยือนในสถานที่แห่งนี้ ท่านมิได้มาพึ่งพาเรา เราต่างหากที่จะต้องพึ่งพาท่าน ท่านมิได้มาขัดจังหวะการทำงานของเรา หากแต่การรับใช้ท่าน คือวัตถุประสงค์ของเรา ท่านมิใช่บุคคลภายนอก ท่านเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรแห่งนี้ทีเดียว ในการรับใช้ท่าน เรามิได้ขอ ให้ความช่วยเหลืออะไรท่านเลย ท่านเป็นฝ่ายช่วยเหลือเราโดยโอกาสเรา ที่จะรับใช้ท่าน

ช่วงเช้าวันที่ 9 มกราคม เป็นยามตีที่ได้
นัดหมายท่านนายกฯ ธนาวุฒิ หรือนายกฯ ปูไว้
ซึ่งประจวบเหมาะกันได้พบที่มงานถ่ายทำสาร
คดี “แผ่นดินไทย” ออกอากาศทางสถานีไทย
ทีวี (TPBS) ที่เข้ามาถ่ายทำรายการพอดี

ส่วนท่านนายก อบต. เอง ก็กำลังยุ่งอยู่กับการทำประชาคมหมู่บ้าน
เพราะในวันนี้กลุ่มเลี้ยงหอยนัดหมายมาประชาคมกันที่ห้องประชุม อบต. แต่
ถึงกระนั้น ท่านนายกฯ ก็ได้ปลีกเวลาจากประชาคมหมู่บ้านมานั่งพูดคุยกันพัก
ใหญ่ ก่อนจะขอตัวไปร่วมประชาคมอีกครั้งหนึ่ง

นโยบายของ อบต.ปากพูน คือ บริการประชาชนด้วยจิตใจ ตามวาทะ
มหาตมะคานธี ที่ติดไว้หน้าสำนักงาน อบต. ว่า “ประชาชน คือผู้สำคัญที่สุดที่ต้อง
ให้บริการ...” พันธกิจ คือ **สร้างความรู้ อยู่ไม่ยากจน มีสุขภาพแข็งแรง**

อบต.ปากพูน มีการประสานหน่วยงานต่างๆ มาทำกิจกรรมในพื้นที่ ทำ
ให้ชาวบ้านได้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการพัฒนาสุขภาพ

นายกฯ ธนาวุฒิ ผู้มีภาวะผู้นำและมักสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการ
บริหาร เสนอว่า “เห็นด้วยกับกลยุทธ์การทำงาน RCN(Research, Cooperation,
Networking) ที่นายแพทย์ประเวศ วะสี ชี้ว่า ทั้ง RCN มีอยู่แล้วในท้องถิ่น แต่ขาด
การบูรณาการ ถ้านำทั้งสามเรื่องมาบูรณาการรวมกันท้องถิ่นก็จะเกิดศักยภาพ
ใหม่” เขาเห็นว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ “ทางกฎหมาย” และ “กฎ
บ้าน” คือ ส่งเสริมให้ชุมชนสร้างกติกาขึ้นเอง ดังนั้น **บทบาทที่สำคัญของ อบต.
คือ การส่งเสริมให้ชาวบ้านได้คิดในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น**

นโยบายของ อบต.ปากพูน คือ **ทำให้คนในท้องถิ่นอยู่ดีกินดี** โดยเน้น
กระบวนการมีส่วนร่วม กลยุทธ์ คือ **“ให้ประชาชนคิดเอง”** การพัฒนาจะไม่
เน้นหนักเรื่องหนึ่งเรื่องใด แต่จะกระทำเป็นองค์รวม โดยเน้นที่ตัวคน

ความคิดและมุมมองของท่านนายก อบต. ถ่ายทอดผ่านการพูดคุยกันในช่วงเวลาสั้นๆ ได้ทำให้เข้าใจและเห็นภาพความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกพื้นที่ทุกตำบล ล้วนเป็น "รัฐบาลท้องถิ่น" ที่ต้องดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุกๆ เรื่อง ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งมีน้อยตำบลนักที่สามารถจัดการและพัฒนาในเรื่องได้อย่างเป็นระบบ เพราะที่นี้ นายก รัฐบาลท้องถิ่นไม่ได้มีทีมงานที่เป็นนายก เพียงคนเดียวเท่านั้น แต่ยังมีทีมงานรัฐมนตรีประจำกระทรวงต่างๆ ในแต่ละด้าน ซึ่งเป็นแกนนำชาวบ้านที่มีใจรักและสนใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สมดังวิสัยทัศน์ของตำบลปากพูนที่กำหนดไว้ มาดูกันว่า การพัฒนาคนตั้งแต่เกิดจนตาย ที่ตำบลนี้สามารถทำได้อย่างไร

ประชุมสภา อบต.ปากพูน สมัยสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 1/2551

จะสร้างคนดี... ต้องเริ่มที่เด็ก

งานคาราวานเสริมสร้างเด็ก ต.ปากพูน ประจำปี 2551

ชาวนครฯ มักจะเรียกนายฯ ธนาวุฒิกันจนติดปากว่า **“นายกปู”** ซึ่งเป็นชื่อเล่นมาตั้งแต่วัยเด็ก ได้เกริ่นให้ฟังช่วงจับเข่าคุยกันในห้องทำงานถึงภารกิจรับผิดชอบด้านเด็กและเยาวชน รวมถึงสวัสดิการชุมชน คือ หัวหน้ากองคลัง ซึ่งท่านผู้นี้อาจจะได้มารับหน้าที่หัวหน้ากองสวัสดิการของตำบลต่อไปในอนาคต หากมีสิ่งใดที่ต้องการสามารถสอบถามได้ด้วยเช่นกัน เพราะท่านคลุกคลีและผลักดันงานด้านนี้ต่อเนื่องอยู่แล้ว

พรุ่งนี้วันเสาร์ ทางทีมงาน อบต. จะจัดกิจกรรมเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน โดยตั้งชื่อไว้ว่า **“โรงเรียนวัยใสหัวใจชุมชน”** ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมู่ 9 ตั้งอยู่อีกฟากหนึ่งของตำบลปากพูน ซึ่งเปิดการสอนเป็นครั้งแรก และจะจัดต่อเนื่องในช่วงวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์

เหตุผลที่เปิดห้องเรียนวัยใส หัวใจซุกซน ในที่แรกคิดไว้ในใจว่าทาง
อบต. คงจะจัดการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง
การรณรงค์โรคเอดส์หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังไม่ทันได้เอ่ย
ปากถามไถ่ถึงสาเหตุที่มา นายกบฏก็ได้อธิบายขยายความให้ฟังต่อทันที

“...เราเคยมีปัญหาเรื่องการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในตำบล ซึ่ง
พบว่าปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นประจำ คือ 1) เด็กใช้เวลาว่างไม่เป็นประโยชน์
2) เด็กที่ยังอ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่ได้เยอะมาก และเด็กพวกนี้เมื่ออ่านไม่
ออกเขียนไม่ได้ตั้งแต่ชั้นประถม (ช่วงชั้นที่ 1-2) พอไปเรียนต่อมัธยมปรากฏว่า
เขาก็อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เขาจะเรียนตามเพื่อนไม่ทันและต้องลาออกจาก
โรงเรียนกลางคัน...”

มอบรางวัลคนดีศรีแผ่นดิน ในงานลากพระ ต.ปากพูน ประจำปี 2551

“วัยใส หัวใจชุกชน”...

แหล่งบ่มเพาะเสรีภาพเยาวชนปากพูน

นายกปุมมองว่า เด็กและเยาวชนที่กำลังเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) ซึ่งอยู่ในช่วงเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นของตำบลปากพูน มีประมาณ 70-80 เปอร์เซ็นต์ จากการสำรวจข้อมูลปีที่แล้ว มีประมาณ 300 คน ในปีนี้หน้าจะมีเยาวชนช่วงวัยรุ่นเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 600 คน เด็กเหล่านี้อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ และถ้าหลุดจากระบบการศึกษาออกไป ปัญหาอื่นๆ จะตามมาอีกมาก จึงต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

ในจำนวนนี้ พบว่ามีเด็กบางคนที่มีใจรักในการเรียนรู้ ก็จะชวนมาเรียน เขียน อ่าน ในวิชาภาษาไทยเพิ่มเติม ส่วนวิชาภาษาอังกฤษทาง อบต. ได้จัดหาครูชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นชาวฟิลิปปินส์มาสอนภาษาให้แก่เด็กๆ ได้

2-3 ปีแล้ว ครูชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาสอนในโรงเรียน ทางอบต. จึงไปติดต่อมาสอนเพิ่มเติมให้กับเด็กที่สนใจเรียนในโรงเรียนวัยใส หัวใจชุมชนเพิ่มเติม

โครงการ โรงเรียนวัยใสหัวใจชุมชน ที่จะเปิดในวันที่ 10 มกราคมนี้ ได้นำระบบที่สอนน้องเข้ามาใช้ โดยคัดเลือกและชวนเด็กชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาสอนน้องชั้นประถมศึกษา เป็นการชวนเด็กให้ออกมาเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องการเรียนรู้และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาในระบบ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

ในโรงเรียนวัยใสฯ นี้ เด็กจะได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะไม่มีห้องเรียน ไม่มีโต๊ะ ไม่มีเก้าอี้ ใครอยากจะนอนเรียนก็ได้ โกงโค้งเรียนก็ได้ ตีลังกาอ่านก็ได้

หากจัดห้องเรียนที่ทำการ อบต. หากผู้เรียนอยากจะเรียนในห้องนายกหรือในห้องประชุมก็ได้ ตามใจและตามความต้องการของผู้เรียน ส่วนห้องเรียนที่ศูนย์เด็กเล็ก อาจจะนั่งเรียนกันได้ต้นไม้ ที่ได้ดูแลอาหารสถานีอนามัย หรือที่วัด (ตั้งอยู่ใกล้กัน) ก็แล้วแต่ว่าอยากจะเรียนเรื่องอะไร ซึ่งจะให้เด็ก ๆ มีอิสระเสรีภาพในการเรียน นอกจากเรียนรู้ในห้องแล้ว ยังมีกิจกรรมภาคสังคม เช่น ไปช่วยกันเก็บขยะในหมู่บ้านหรือไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ

กิจกรรมภาคสังคมที่จะเสริมการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ จะเป็นการช่วยขับเคลื่อนสังคม ช่วยเหลือและไม่ทอดทิ้งกัน เพราะการที่ได้พาเยาวชนไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ปลูกป่าชายเลน เก็บขยะริมคลอง กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้โลกกว้างที่มากกว่าห้องเรียน และทุกกิจกรรมจะสอดแทรกฝึกการอ่านออกและเขียนได้ เช่น พอไปเก็บขยะจะเชื่อมโยงให้เห็นทันทีว่าเขียนอย่างไร ขยะมีกี่ประเภท มีถุงพลาสติก และมีอีกหลาย ๆ อย่าง เคล็ดลับคือสอนให้เด็กได้รู้จักสิ่งแวดล้อมรอบตัว แต่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ก็สอนเสริมให้เด็กได้ฝึกอ่าน ฝึกเขียนไปในขณะทำกิจกรรม

การเรียนรู้อัตลักษณ์นี้ ครูที่รับผิดชอบต้องทำประวัติเด็กหมดทุกคน โดยกำหนดอัตราส่วนครู 1 คน ต่อเด็ก 5 – 10 เยาวชนทำหน้าที่เป็นครูจะ วางตัวแบบพี่สอนน้อง ไม่ใช่ครูกับศิษย์ ซึ่งครูเหล่านี้เป็นเยาวชนระดับ มัธยมศึกษา เป็นเยาวชนในท้องถิ่นที่ไม่ได้ศึกษาต่อ เยาวชนคนที่จบปริญญา ตรีหรือกำลังว่างงาน หรือคนที่กำลังเรียนปริญญาตรีอยู่ แต่มีเวลาว่างวันเสาร์ อาทิตย์

จุดเด่นที่น่าสนใจอีกจุดหนึ่ง คือ ในห้องเรียนวัยใสได้เชื่อมกับภาค ประชาชนเข้ามาร่วมเรียนรู้ด้วย เช่น กลุ่มอสม. จะเข้ามาเรียนวิชา ภาษาอังกฤษกับครูฟิลิปปินส์ สรุปแล้วที่ตำบลปากพูนจะมีทั้ง อสม.น้อย (เด็ก ที่ทำงานด้านสุขภาพด้วยจิตอาสา) และ อสม.ใหญ่

กิจกรรมนี้ทางตำบลได้ประโยชน์หลายอย่างจาก อสม.ใหญ่ เพราะ นอกจากจะเรียนภาษาอังกฤษกับครูฟิลิปปินส์แล้ว ยังจะช่วยสอนภาษาไทย ให้กับลูกหลานในท้องถิ่นตนเองอีกด้วย มีวิชาอื่นๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ขณะนี้ทาง อบต. ได้จัดสรรงบประมาณซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์เข้า มาแล้ว

เยี่ยมชมศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ต.ปากพูน

ตำบลแห่งการเรียนรู้

นอกจาก อบต. ได้สนับสนุนจัดหาครูมาสอนวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้กับเด็กๆ แล้ว อบต. ได้สนับสนุนในเรื่องอื่นๆ อีกหลายด้าน ตัวอย่างเช่น ก่อนที่จะเปิดห้องเรียนวัยใส ได้เชิญผู้ปกครองและเด็กที่สนใจมาเปิดเวทีประชาคม สอบถามความเห็น เสียงส่วนใหญ่ให้การตอบรับเป็นอย่างดี ในเรื่องสถานที่เรียนพบว่าเด็กอยากจะเรียนนอกโรงเรียน ในส่วนค่าอาหารกลางวันสำหรับเด็กที่มาเข้าเรียน ทางผู้ปกครองจะช่วยรับผิดชอบให้

ตอนนี้มีเด็กๆ สนใจถึง 200 คน ทาง อบต. จึงต้องใช้วิธีการเปิด 2 ศูนย์การเรียนรู้ก่อน (ที่อบต. กับศูนย์เด็กเล็กหมู่ที่ 9) แต่ความคาดหวังของ อบต. ต้องการที่จะเปิด 4-5 ศูนย์ให้ได้ แต่ขณะนี้ยังติดขัดในเรื่องสถานที่ (ยังหาสถานที่ไม่ได้) เพราะมีความคิดว่า เรื่องการเรียนรู้อันของเด็กๆ ทาง อบต. อยากอำนวยความสะดวกให้ทุกคนได้เข้ามาร่วมเรียนรู้ตรงนี้ ใครใกล้ที่ไหนก็ไปเรียนได้ที่นั้น

ส่วนการเดินทางสำหรับเด็กนั้นไม่ต้องเป็นห่วงกังวลใจ เพราะทาง อบต. ได้จัดรถจักรยานไว้สำหรับยืมเรียนให้อีก 300 - 400 คัน แล้วก็ยังมีจักรยานให้อสม. อีก 100 กว่าคัน มีจักรยานให้ผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งกำลังจัดซื้อให้ยืม เพราะมีนโยบายว่า สำหรับศูนย์เด็กเล็ก อบต. จะไม่มีรถรับส่งให้ แต่มีรถจักรยานให้พ่อแม่ได้ปั่นมารับมาส่งลูกทุกวัน และช่วยให้ครูได้พบผู้ปกครองด้วย

และที่สำคัญ ท่านนายกฯ ได้เล่าเพิ่มเติมให้ฟังอีกว่า ตำบลปากพูนมีขีดความสามารถในการเป็น**ศูนย์การเรียนรู้** เครือข่ายอบต. ในจังหวัด นครศรีธรรมราชอีกด้วย โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจาก สสส. อบต. ใดยอยากจะมาเรียนรู้เรื่องใดที่ตำบลมี ก็สามารถแวะเวียนมาเยี่ยมเยียนที่ อบต. ปากพูนได้ ซึ่งคุณหมอประเวศ วะสี ท่านให้ความสำคัญและเดินทางมาเยี่ยมเยียนบ่อยครั้ง และเมื่อไม่กี่วันก่อน เรื่องราวของตำบลปากพูนได้มีโอกาสเผยแพร่ในหน้าหนังสือพิมพ์ สามารถติดตามรายละเอียดได้จาก www.pakpoon.com

ศ.นพ.ประเวศ วะสี เยี่ยมชม องค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน

ศูนย์การเรียนรู้... ความหวังพัฒนา อปท. ไทย

สำหรับเรื่องศูนย์การเรียนรู้เครือข่าย อบต. นั้น ท่านนายกฯ ปูมองว่าต้องปรับปรุงหลักสูตรให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้บุคคลที่สนใจได้มาเรียนรู้ได้หลากหลาย

“...เมื่อคืนที่ผ่านมา ที่มงานกันั้นัวิพากษ์หลักสูตรที่ปากพูนจะเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับคนทั่วประเทศ ตั้งแต่ 4 โมงครึ่งถึง 3 ทุ่ม เราเขียนหลักสูตรเอง ชาวบ้านและอาจารย์มหาวิทยาลัยมาร่วมด้วย มีนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาช่วยวิพากษ์หลักสูตรให้ ศูนย์การเรียนรู้ได้รับการสนับสนุนจาก สสส.(สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ) ให้ 20 องค์กร มีทั้ง อบต. เทศบาล และหน่วยงานภายนอกอื่นๆ เช่น โรงพยาบาล สถานีอนามัย มาเรียนรู้ ตอนนี้มีการจองคิวไว้ทั้งหมดกว่าหนึ่งร้อยหน่วยงาน ซึ่งองค์กรเหล่านี้จะลงทะเบียนมา เพราะต้องพักที่นี้ เราจัดเป็นโฮมสเตย์ให้

ตอนนี้จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดคนได้มากเหมือนทางจังหวัดสุราษฎร์ธานี ภูเก็ต หรือกระบี่ ชวานครช ก็ไม่มีแรงจูงใจในการท่องเที่ยว แต่สามารถพัฒนาให้เมืองนครช เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ได้ จึงได้เสนอว่าเรื่องการท่องเที่ยวเราคงสู้จังหวัดอื่นๆ เขาไม่ได้ แต่เราจะเอาองค์ความรู้ของพวกเราที่มีอยู่มาจัดการเรียนรู้ ให้คนจากทั่วประเทศได้มาศึกษา แล้วก็เปิดท่องเที่ยวแห่งใหม่คือ ป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก ประมาณ 1,100 ไร่ จะปลูกใหม่เพิ่มอีก 2,000 ไร่ ต้องใช้เรือพาไปอย่างเดียว ไม่เอาถนนเข้าไป มีแนวปะการังเทียมที่ใช้ไม้ไผ่ไปทำแปลงหอย เวลาไม้แตกมา อบรมวันที่ 2 เราพาเขาไปดูป่าชายเลน เพื่อในคืนวันที่ 3 ที่เข้ามาพักที่นี่ ถ้าใครสนใจจะตกปลาในทะเล อย่างกินกันสดๆ ในอ่าวก็มีเรือไป ชาวประมงก็จะมีรายได้ วันที่ 4 จะมีกิจกรรมเรียนรู้ วันที่ 5 เขาเดินทางกลับบ้าน

ในหลักสูตร ทาง อบต.จะจัดให้ทั้งหมด เขาต้องมาดูและเรียนรู้ทั้งหมด มาดูว่าการดูแลเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ดูแลอย่างไร พาร์มสาธิต ไปโอดีเซล พวกนี้อยู่ในหลักสูตรหมดเลย โรงเรียนวัยใส ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขาต้องมาเรียนรู้ทั้งระบบ การดูแลตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนกระทั่งตาย ดูช่วงอายุของชีวิตว่ามีจัดการเรียนรู้อะไรบ้าง เกี่ยวข้องกับสุขภาวะชุมชน คือภาวะที่เป็นสุขอย่างไร เราไม่พูดเรื่องสุขภาพ แต่พูดเรื่องภาวะที่เป็นสุข ซึ่งแต่ละคนมีเส้นสตาร์ทที่ไม่เท่าเทียมกัน เส้นชัยก็ไม่เท่ากัน สุขภาวะคือภาวะที่อยู่โดยความเป็นสุขโดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เราพยายามทำให้คนของเรามี 3 อยู่ คือ อยู่ดีกินดี อยู่เย็นเป็นสุข และอยู่รอดปลอดภัย บณวิสัยทัศน์พลเมือง (ผู้คนเป็นพลังกำลังของเมือง) คือ มีความรู้ ความเป็นอยู่ไม่ยากจน ผู้คนมีสุขภาพ

องค์กร/หน่วยงานที่มาศึกษากับเราต้องผ่านการคัดเลือก เราจะมีแมวมองว่าที่ไหนกำลังทำงานไปได้ดี ทั้ง 20 องค์กรนี้ เรานำมาอบรมเพื่อให้เขาไปขยายผลต่อ เราไม่ได้อบรมอย่างเดียวแล้วเลิก แต่จะติดตามด้วย นายกจะเลือกเอง เพราะรู้จักองค์กรเหล่านี้ค่อนข้างดีอยู่แล้ว เลือกจากที่ๆ มีต้นทุน

สูงอยู่แล้ว เราต่อยอดให้เขา กลุ่มคนที่มาก็เป็นนายก ปลัด อสม. และภาคประชาชน แห่งละ 30 คน จำนวน 10 รุ่นๆ ละ 60 คน ดังนั้น รุ่นหนึ่งๆ จะรับได้ 2 องค์กร สสส. ใช้งบประมาณค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าวิทยากร เอกสารในการประชุม

และตอนนี้ทางตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ก็กำลังพัฒนาโครงการอยู่เหมือนกัน ที่นี้บางอย่างก็เลียนแบบแนวคิดดีๆ จากท่าข้าม เช่น เรื่องของรัฐมนตรีภาคประชาชน ผมมีอยู่ 30 คน แนวคิดของรัฐบาลท้องถิ่น ที่จะต้องมีรัฐมนตรีภาคประชาชนนี้ สรส. ขยายผลไปยังตำบลท่าข้าม และตำบลปากพูนก็ขยายผลแนวคิดนี้มาจัดระบบของตำบลตัวเองอย่างได้ผล

นอกจากในประเทศแล้ว ต่างประเทศก็เคยมาดูงานที่ปากพูน เช่น ประเทศเนปาลเข้ามาศึกษาและนำนโยบายการดูแลผู้พิการของปากพูนไปใช้ทางอบต. ได้ทำแผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษด้วย รัฐมนตรีภาคประชาชนของเราก็นำเรียนภาษาอังกฤษจากครูชาวฟิลิปปินส์ที่สอนภาษาอังกฤษเด็ก ผึกทักษะการพูดอย่างเดียว ยังไม่เห็นการเขียนและการเรียนจากเอกสาร...”

เบื้องหลังวิธีคิดและการออกแบบศูนย์การเรียนรู้

ท่านนายกฯ ได้อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม ซึ่งสะท้อนถึง **วิธีคิดและวิธีการออกแบบการเรียนรู้**ให้เราฟังอย่างน่าสนใจว่า...

“...ในด้านการเรียนเสริมภาษา เมื่อเด็กเข้าพูดได้ เขาจะรักการเรียน เราสร้างเรื่องสนุกให้เขาก่อน ฝึกทักษะจากชีวิตประจำวัน และจะเป็นประโยชน์ให้เขาเอาไปต่อยอดการศึกษาในระบบได้ เด็กไทยหนึ่งขวบก็พูดภาษาไทยได้ แต่พอจบเรียนจบ ป.6 กลับเขียนไม่ได้ อ่านไม่ออก แล้วที่นี้ภาษาอังกฤษก็เพิ่งมาเรียนกัน ตั้งแต่เรียนอนุบาลมาแต่ก็ไม่ได้พูดกันเลย แล้วเรียนแค่ระดับประถมศึกษาเด็กจะพูดได้อย่างไร ขนาดภาษาไทยยังอ่านกันไม่ได้ ประสาอะไรกับภาษาอังกฤษ

ผมเรียนปริญญาตรีสองใบ ปริญญาโทหนึ่งใบ ยังพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ นี่คือปัญหาของระบบการศึกษาไทยที่พบเห็นได้ชัด ที่ผ่านมามีครูทั้งเด็กมีตัวเล็กเพียง 5 ข้อ (ก ข ค ง จ) และระบบการศึกษาไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา ประเทศเรานำหน้าแค่พม่า ลาว เขมร แต่เราตามหลังเวียดนาม หากไปดูการเรียนรู้นักเรียนในกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม ของโรงเรียนที่สังกัดภาครัฐ ตอนนี้ตกเกณฑ์หมดเลย ยิ่งไปดูคะแนนวิทยาศาสตร์ทั่วประเทศ จะพบว่ายิ่งน้อยมาก ตอนนี้กลุ่มสถานศึกษาที่ได้คะแนนสูงสุดผ่าน 50 เปอร์เซนต์ คือ โรงเรียนที่สังกัดท้องถิ่น รองลงมาคือ เอกชน นี่เป็นข้อมูลระดับประเทศ สาเหตุของปัญหาอย่างหนึ่งคือ ครูไม่ต้องการให้เด็กเข้าชั้นเรียนและครูต้องทำวิทยฐานะ จนไม่มีเวลาสอนเด็ก

ประเทศนิวซีแลนด์ปฏิรูปการศึกษาปี 2541 ของเราเริ่มต้นปฏิรูปปี 2542 ตอนนี้นิวซีแลนด์ตามหลังอังกฤษกับอเมริกา แต่ถ้าเป็นนิวซีแลนด์รัฐบาลหนุนเสริมในเรื่องวิชาการ แต่ให้คนในท้องถิ่นคิดเองทำเอง เด็กของเขาคิดได้ วิเคราะห์เป็น แต่ของเราไม่เก่ง ไม่ดี ไม่มีสุข นี่คือปัญหาของระบบการศึกษา

และการจัดการศึกษาที่ตำบลทำอยู่ในตอนนี้ เป็นการศึกษาในระบบ ส่วนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษาทั้งในและนอกระบบต้องมีการประสานกัน เมื่อนักเรียนในระบบเด็กต้องโดนให้ออกจากโรงเรียนกลางคัน ต้องไปอยู่นอกระบบ เราจะดูแลเด็กอย่างไรให้ปลอดภัย ไม่สร้างปัญหาให้สังคม การส่งเสริมการศึกษาทั้งในและนอกระบบเป็นหน้าที่ของท้องถิ่น จะไปหนุนเสริมอะไรได้บ้าง ต้องประสานกันระหว่างในระบบและนอกระบบ

ส่วนมากถ้าโรงเรียนถ่ายโอนไปยัง อปท.แล้วจะไม่มีปัญหา ตอนนี้มีหลายโรงเรียนได้ถ่ายโอนมาแล้ว และกำลังเปรียบเทียบดูระหว่างโรงเรียนที่ถ่ายโอนกับไม่ได้ถ่ายโอน คุณภาพการศึกษาจะเดินหน้าไปได้เพียงใด เราต้องอาศัยองค์ประกอบคือ บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน ชุมชน แล้วก็ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เช่น สื่อ เทคโนโลยี งบประมาณ

โดยเฉพาะในตำบลงบประมาณ ระบบการศึกษามีไม่พออยู่แล้ว การที่จะมาแสดงผลอะไร ไปต่อต้าน จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีเกิดขึ้น และการเรียนการสอนในหลักสูตร หนังสือ ตำราก็เป็นเรื่องเดียวกัน เนื้อหาไม่ได้ต่างกันเลย ไม่ว่าโรงเรียนไหนก็ใช้เหมือนกัน แต่ว่าที่ท้องถิ่นทำได้เพราะมีงบประมาณไปหนุนเสริมเรื่องของการสร้างโอกาสทางการศึกษา

ประสานสองระบบ...

ทางออกและโอกาสของเยาวชนท้องถิ่น

ระบบการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) น่าจะมาอยู่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษาท้องถิ่นจำเป็นต้องเป็นการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ผ่านมา อบต.ปากพูนได้คุยกับพื้นที่เขตการศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เรื่องสร้างรูปแบบการเรียนรู้ของเด็กที่ถูกให้ออกจากโรงเรียนกลางคืนในปากพูนทั้งหมด เด็กที่ออกกลางคืนทำอย่างไรให้เขาได้เรียนต่อได้ โดยไม่เรียนในโรงเรียน เป็นการเรียนตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการมีวิธีการอย่างไรบ้างที่จะให้ประกาศนียบัตรรับรองคนเหล่านี้ หากได้ดำเนินการ เรื่องนี้อาจเป็นตัวอย่าง (โมเดล) ในระดับประเทศได้”

การได้มีโอกาสเข้าไปนำเสนอวิสัยทัศน์ให้กับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่ง นายฯ อนุฯ ด้ร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย ส่งผลให้เขตพื้นที่การศึกษา ให้ไฟเขียว และให้นายฯ อนุฯ ด้กลับไปทำรายละเอียดแผนงานมาว่า จะออกแบบการเรียนรู้อย่างไร ใครเป็นผู้สอน เรื่องอะไร กิจกรรมอะไรบ้าง แล้วให้เด็กที่เข้าเรียนในระบบนี้ มาทดสอบความรู้กับโรงเรียนที่อยู่ในท้องถิ่น

ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่ถูกให้ออกจากโรงเรียนในช่วงชั้น ม.1 หรือ ม.2 เมื่อเด็กออกจากโรงเรียนแล้ว ทาง อบต. ต้องเข้าไปรับช่วงต่อ โดยเอามาจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ เมื่อครบเวลาและหลักสูตรแล้ว จึงค่อยไปทดสอบกับเด็กในโรงเรียน ให้สถานศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นทดสอบให้ โดยไม่ต้องไปเรียนในระบบโรงเรียนก็ได้ ถ้าแนวทางที่ออกแบบไว้ มีผลออกมาตามที่คาดการณ์ก็จะช่วยแก้ปัญหาเด็กไม่ได้เรียนต่อหลังจากถูกให้ออกจากโรงเรียนได้ในระดับหนึ่ง

กิจกรรมปลูกป่าอาสาพัฒนาเพื่อห้องเรียนในวันเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี 2551

ฐานการเรียนรู้... กลวิธีปัญญา

นายฯ ได้เล่าถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนตามอรรถาจารย์เพื่อที่จัดการเรียนรู้และเสริมพื้นฐานภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้กับเด็กและเยาวชนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนวัยใส หัวใจชุกชน

“รูปแบบการเรียนรู้คือไปเรียนในฐาน บูรณาการหลากหลายวิชา ได้ทั้งภาษา คำศัพท์ และวิชาการ เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงได้ทุกอย่าง มีสัดส่วนอัตราของครูผู้สอนกับผู้เรียน 1 คนต่อนักเรียน 10 คน จะช่วยให้ครูเข้าถึงเด็กได้ง่าย โดยที่ อบรม.จะต้องมีข้อมูลเยาวชนทั้งหมด ถ้าหากว่าต้องการให้เด็กมีทักษะในการอ่านออกเขียนได้ ก็ต้องจัดการเรียนรู้ให้ในสิ่งที่เด็กชอบ ค่อยๆ สอนและทำความเข้าใจ เพราะเด็กที่ต้องออกโรงเรียนกลางคันเหล่านี้ ถ้าผู้ใหญ่ทุกคนปล่อยให้เด็กใช้ชีวิตไปวันๆ อยู่อย่างนั้น เด็กก็จะจมปลักอยู่กับที่เดิม หัวใจยังชนเหมือนเดิม

การเรียนรู้นอกระบบที่เติมเต็มให้แก่เด็กอย่างนี้ จะมีผลต่อเนื่องในอนาคต ถ้าเกิดว่าทั้งเด็กผู้หญิงและผู้ชายได้มีกิจกรรมดีๆ ทำด้วยกันทุกคนก็จะเป็นเพื่อนกัน ความสมานฉันท์ก็จะเกิดขึ้นในอนาคต และเด็ก ๆ ก็จะหายชุกชนได้มากอีกด้วย...”

องค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน
ขอเชิญร่วมงาน วันทักษะการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ครั้งที่ 5
ในวันจันทร์ที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552
เวลา 8.00-16.00 น. ณ โรงเรียนปากพูน

กิจกรรมในงาน มอบทุนการศึกษา “ครูดี ถาวรพราหมณ์” แก่นักเรียนตำบลปากพูน

ชมและร่วม กิจกรรมด้านวิชาการ อาทิ การแสดงบนเวทีของนักเรียน , การตอบปัญหาทางวิชาการ , การสนทนาภาษาอังกฤษ , ทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน , ร้องเพลง , ร้องกลอน , ขอคำขวัญ , คำขวัญรับเด็กอนุบาล , ทักษะคอมพิวเตอร์ , การประดิษฐ์ภาชนะใช้อาหารจากใบตอง , การจัดดอกไม้สด , การร้อยพวงมาลัยตุ้ม , การแกะสลักผลไม้ , การประดิษฐ์ของรางวัลตุ้มของนักเรียน , การสาธิตการประดิษฐ์หุ่นยนต์ การสาธิตการประดิษฐ์เครื่องร่อน , การแข่งขันแปะตอง , กระโดดเชือก

เชิญชมนิทรรศการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวปากพูน , การสาธิตการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากไผ่ , การสานตะกร้ากานมะพร้าว , การตีข้าวกลอง การทำทรงนก , การ โสฬสภาค , การลอกใบตอง , สาธิตการทำน้ำจิ้มของเครื่องดนตรีไทย , การแกะสลักรูปหนึ่งตอง , การจักสานหัตถกรรมย่านลิเภา , เครื่องปั้นดินเผา , ผลิตภัณฑ์ข้าวเปลือกต่างๆ , ซ้อมสินค้าราคาถูก (ธงฟ้าราคาถูก) และบริการตัดผมฟรี

ร่วมเชียร์และเชียร์วงมโหรี การแข่งขันการมโหรีวงมโหรี , การแข่งขันแปะตอง , การแข่งขันกระโดดเชือก

พร้อมชมและเชียร์วงมโหรี จากหน่วยงานภายนอก อบรมครู

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่ อบต.ปากพูน 0-7577 4130-33 สัมภาษณ์ โดย อบต.ปากพูน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

ไม่ทอดทิ้ง... น้อยก็หนึ่งของคน

“...งานช่วยเหลือคนพิการนี้ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าผู้พิการไม่ได้อยากจะเป็นผู้พิการ และอยากช่วยเหลือตนเอง ถ้าเราไม่ช่วยเขาให้สามารถที่ปฏิบัติงานอะไร เพื่อชีวิตและเศรษฐกิจของครอบครัว จะทำให้เกิดสิ่งที่หนักในครอบครัวหนักแก่ส่วนรวมฉะนั้นนโยบายที่จะทำก็คือ ช่วยเขาให้ช่วยเหลือตนเองได้เพื่อจะทำให้เขาสามารถ เป็นประโยชน์ต่อสังคม...”

พระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่
คณะกรรมการมูลนิธิธรรมาเคราะห์คนพิการ ในพระราชูปถัมภ์ของ
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พ.ศ. 2517

นอกจากจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีสภาพความพร้อมทางร่างกายปกติแล้ว อีกส่วนหนึ่ง อบต. ต้องดูแลเด็กและเยาวชนที่ร่างกายพิการด้วย เพราะนายกฯ มองว่า เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้มีสิทธิและโอกาสที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วย แม้ว่าปัญหาที่พบในเด็กกลุ่มนี้จะมีปัญหาเรื่องความบกพร่องในการเรียนรู้

อบต.ปากพูน ได้กระตุ้นให้เกิดงานด้านนี้ขึ้น ซึ่งนายกมองว่างานแบบนี้จะเกิดขึ้นจากการเริ่มคิด เริ่มทำและกระตุ้นจากภาคสังคมและชุมชนได้ค่อนข้างยาก เพราะว่าไม่ใช่เรื่องที่กระทบหรือกดดันต่อสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่ แต่จะต้องมีแรงบีบจากจุดใดจุดหนึ่งเกิดขึ้น เพื่อให้คนส่วนใหญ่ได้รับรู้ว่ายังมีคนส่วนน้อยไม่ได้รับสิทธิและโอกาสเท่ากับคนปกติ

การเคลื่อนไหวที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นว่าการก่อเกิดสังคมคุณธรรมไม่มีพลังอย่างเพียงพอที่จะไปกระตุ้นกระตุ้นให้คนส่วนใหญ่ของสังคมได้หันมาสนใจในเรื่องนี้ จึงส่งผลกระทบต่อคนที่คิดอยากจะทำกิจกรรมดีๆ เหล่านี้ ไม่ได้มีช่องทางที่ทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ยังเป็นเรื่องที่ยากสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ด้วย

แต่สำหรับ อบต.ปากพูนแล้ว ไม่ได้เป็นปัญหาต่อการสร้างสังคมคุณธรรมหรือชุมชนคุณธรรม เพราะภารกิจทุกเรื่องเป็นงานที่ต้องรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นงานการพัฒนาชุมชน งานสาธารณสุข งานการศึกษา งานเศรษฐกิจ โภชนาที่สำคัญก็คือ เมื่อได้รับโอกาสให้มาบริหารบ้านเมืองแล้ว จะทำอย่างไรที่จะให้ประชาชนกินดี อยู่ดี มีความรู้และมีความสุขควบคู่ไปพร้อมๆ กัน

ย้อนชีวิตวัยเยาว์ของนายกฯ ปู

ในแง่มุมของนายกฯ ปู มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก ท่านได้เล่าย้อนไปในเส้นทางหล่อหลอมชีวิต อะไรที่ทำให้นายกฯ ปูมีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล และมีแรงบันดาลใจต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลด้วยการจัดการเรียนรู้ตามระบบการศึกษาตามอัธยาศัย ตามไปเรียนรู้จาก **เส้นทางชีวิตในอดีต** ของท่านนายกฯ ปูด้วยกัน

“...ผมเกิดในครอบครัวที่มีพ่อแม่ปู่ย่าตายาย มีญาติเยอะ พ่อเป็นครูแม่เป็นหัวหน้าสถานีอนามัย ปู่ย่าตาทวดเคยเป็นคหบดี เราอยู่ในสังคมที่ค่อนข้างใหญ่ มีพี่น้องเยอะ มีญาติเยอะ พ่อกับแม่เป็นข้าราชการที่มีความสัมพันธ์เชิงสังคมท้องถิ่นค่อนข้างเยอะ ก็เลยเห็นอะไรหลายๆ อย่างตั้งแต่เด็ก ๆ

เห็นว่าบ่อยครั้งที่พ่อจะต้องไปตามเด็กให้ไปเรียนหนังสือ เห็นคนเจ็บไข้ไม่สบายมากกลางดึกกลางคืน เขาไม่มีรถไปโรงพยาบาล เราก็ต้องขับรถไปส่ง เห็นคนทะเลาะกันแล้วเขาก็มาที่บ้าน เห็นเด็กที่ไม่มีโอกาสได้เรียน พ่อแม่

เสียชีวิตเขาก็มาอยู่ที่บ้านผม ตั้งแต่รุ่นพี่ รุ่นผม จนกระทั่งรุ่นน้อง คือ จะมีคน เยอะ เราก็ได้อยู่กับสังคมแบบนี้

สิ่งที่เราเห็นและเป็นตอนเด็ก พอมีโอกาสมานั่งอยู่ตรงนี้ (ตำแหน่ง นายก อบต.) เรามีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ สามารถกำหนด ทิศทางในการพัฒนาได้ ที่สำคัญที่บ้านผม ผมเป็นคนเดียวที่เรียนโรงเรียน ประชาบาล (โรงเรียนวัด) น้องๆ เรียนโรงเรียนอนุบาลในตัวจังหวัดทั้งหมด มี พี่น้อง 6 คน ผมเป็นพี่คนโต แต่ที่บ้านก็จะมีรุ่นพี่ๆ ที่เป็นลูกพี่ลูกน้อง พ่อเอามาเลี้ยงบ้าง ก็เลยมีความรู้สึกเหมือนกับว่าเราไม่ใช่ลูกคนโต

ตอนอยู่ชั้น ป.5-6 ทั้งๆ ที่พ่อจะให้ไปเรียนที่โรงเรียนอนุบาลในเมือง แต่ผมไม่ไปเพราะติดเพื่อน แต่พอจบประถมศึกษา ก็ไปเรียนต่อชั้นมัธยมที่ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ขากลับก็ต้องมารับน้องกลับด้วย (ไปรถคันเดียวกัน) ทำให้เริ่มเห็นความแตกต่างว่า เวลาเราอยู่โรงเรียนประถมเที่ยววิ่งหาปลากัด เล่นกระโดดถีบ มันไม่เหมือนกับเด็กที่อยู่ในเมือง เขามีโอกาส มีของเล่นดี ๆ มี หนังสือ ก็เลยคิดว่าถ้ามีโอกาสเราจะพัฒนาเรื่องการศึกษา โดยสร้างโอกาส ให้กับเด็กและเยาวชน

พอผมไปเรียนโรงเรียนเบญจมฯ มีห้องสมุดใหญ่ จะชอบใช้เวลาว่าง ในการอ่านหนังสือมาก แต่สำหรับเด็กเยาวชนในปัจจุบัน มีเกมให้เล่นได้เล่น มากมาย แต่ในขณะที่สมัยก่อนตอนเป็นเด็ก แทบจะไม่มีอะไรให้เล่นได้ เล่น ของ เล่นบางที่พ่อแม่เรามีเงินซื้อให้ แต่ไปเห็นเพื่อนไม่มีเหมือนเรา ก็รู้สึกสงสาร

ตอนสมัยที่ยังเรียน ยังจำได้ว่าต้องขโมยยางแผ่นที่บ้านไปขาย เพื่อ เอาเงินไปช่วยเหลือเพื่อน 2 คน ซึ่งที่บ้านเขายากจนมาก ผมก็จะถูกแม่ตีเป็นประจำ ตอนนี่เพื่อนคนหนึ่งเป็นเจ้าของร้านอยู่ที่ท่าศาลา ตั้งแต่เรียนก็จะอยู่ อย่างนี้ตลอด พอไปเรียนต่อที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลสงขลา เพื่อนที่ ช่วยเหลือกันมาก็ตามไปเรียนที่นั่นด้วย ผมไปเรียนที่ไหนเขาก็ตาม ตอนนี่เขา เป็นวิศวกรระดับ 6 อยู่ที่เทศบาล ชีวิตผมก็เป็นอยู่อย่างนี้

สิ่งเหล่านี้เองเป็นแรงบันดาลใจที่มาของการสร้างโอกาสทางการศึกษา เพราะเป็นการสร้างรากฐานให้กับสังคม แต่ว่าคนจะได้รับการศึกษาที่ดีได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่เข้ามา เช่น ต้องมีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายและจิตใจ ออบต.ปากพูนจึงดูแลเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ 100 พันล้านเซลล์ที่เป็นเซลล์สมองต้องได้รับการดูแลอย่างดี ต้องได้รับอาหารเสริมที่เป็นธาตุเหล็ก ที่เป็นไอโอดีน เด็กต้องได้กินนม เด็กที่หย่านมแม่แล้วก็ต้องมีโอกาสได้กินนม เพราะว่าตอนนี้ญี่ปุ่นตัวสูงเพราะกินนมวันละ 500 ซีซี เด็กเราได้กินวันละ 200 ซีซี เราต้องพัฒนาหลายๆ ด้าน พัฒนาร่างกาย สังคม สติปัญญาทุกอย่างต้องครบ

ตำบลปากพูน โชคดีมากที่มีกองสาธารณสุข โดยสถานีนอนามัยถ้ายโอนภายใต้การบริหารงานของ ออบต.จำนวน 2 สถานี บุคลากรจึงวางแผนขับเคลื่อนเรื่องสุขภาวะตั้งแต่แรกเกิด เตรียมมนุษย์สายพันธุ์ใหม่ ต่อไปในอนาคต มนุษย์สายพันธุ์นี้จะต้องมี การศึกษาดี เพราะมองว่าเส้นสตาร์ทการศึกษาของแต่ละคนไม่เท่าเทียมกัน ไปสู่เส้นชัยที่ไม่เท่าเทียมกัน แล้วแต่ใครจะเลือกไปทางไหน การศึกษาในระบบ นอกกระบบ หรือตามอัธยาศัยหน้าที่ของออบต.ต้องส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสนี้ และการศึกษาด้านอัธยาศัยของ ออบต.เองก็สามารถไปสนับสนุนการศึกษาในระบบได้อีกด้วย

นอกจากส่งเสริมการศึกษาเด็กแล้ว สำหรับประชากรวัยผู้ใหญ่ที่เป็นอสม.ในตำบล ทาง ออบต. สนับสนุนให้เรียน กศน. ทั้งหมด ในตอนนี้ตำบลจึงมีพลังของภาคประชาชนสูงมาก ตำบลมีรัฐมนตรีภาคประชาชนเป็นจำนวนกว่า 30 คน มีรองนายกคนเดียว ที่ไม่อยู่ในระบบราชการ แต่ทำหน้าที่และมีความรับผิดชอบเหมือนนายกอบต.ทุกอย่าง...”

รัฐมนตรีชาวบ้าน...

การเมืองภาคพลเมืองตำบลปากพูน

นอกจากพัฒนาระบบการศึกษาท้องถิ่นแล้ว นายกษ ใต้กล่าวถึงการ
ทำงานร่วมกับแกนนำชาวบ้าน โดยแต่งตั้งให้มีรัฐมนตรีชาวบ้านประจำ
กระทรวงต่างๆ ประเด็นที่สำคัญก็คือ นายกษ ธนาวุฒิ มีวิธีการอย่างไรให้
แกนนำชุมชน ผูกพันกับบทบาทและหน้าที่รัฐมนตรีชาวบ้านได้ เพราะ
บุคคลเหล่านี้ไม่มีตำแหน่งหน้าที่หรือบทบาทใน อบต. และไม่มีเงินเดือน
ค่าตอบแทนให้ นอกจากนี้มีใจที่รักในตำบลถิ่นเกิดของตนเองเท่านั้น

“...ก็ทำให้การเมืองให้เป็นการเมืองภาคพลเมือง แล้วก็เป็นการเมือง
ที่กินได้ การเมืองภาคพลเมืองก็คือ การให้ภาคสังคมมีความสำคัญมากกว่า
ภาคการเมือง แต่บางทีภาคการเมืองเองก็รู้สึกน้อยอกน้อยใจเหมือนกัน แต่
ตรงนี้ค่อยปรับเข้าหากันได้ และต้องเข้าใจว่าการพัฒนาไม่ใช่เป็นเรื่องของ
การเมืองหรือนักการเมืองเพียงอย่างเดียวแต่ต้องมีภาคพลเมืองเป็นส่วน
สำคัญด้วย

จริงๆ แล้วประชาธิปไตยที่ดีที่สุด คือ ประชาธิปไตยทางตรง ตอนนี้อยู่ระบบตัวแทนจากประชาชนเข้ามาทำหน้าที่ และระบบนี้ก็ยังสามารถทำให้ภาคประชาชนแข็งแรงได้ โดยการที่เราพยายามกำหนดเป็นนโยบาย คือการดำเนินนโยบายต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเก็บข้อมูล การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจนโยบาย การนำนโยบายมาปฏิบัติ การสะท้อนกลับ (feed back) นโยบาย เราก็พยายามทำความเข้าใจเรื่อยๆ ให้เขาเห็นความสำคัญ แล้วก็เห็นว่ามันเกี่ยวข้องกับตัวเขาด้วย ที่สำคัญมันไม่ได้เกี่ยวข้องกับตัวเขาอย่างเดียว มันสัมพันธ์ไปถึงลูก ถึงหลานด้วย

ความคิดของผู้สูงอายุที่อยากทำอะไรให้กับตัวเองเริ่มน้อยลง เพราะความคิดของผู้ใหญ่ส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นความคิดที่จะทำเพื่อลูกเพื่อหลาน อันนี้คือผู้สูงอายุ... ในกลุ่มเด็กวัยรุ่นกลุ่มเยาวชน ตอนนี้อยู่กำลังคิดทำเพื่อตัวเอง ต้องให้เขาเห็นให้ได้ว่า ท้องถิ่นมีผลได้ผลเสียกับตัวคุณอย่างไร อีกช่วงหนึ่งก็บอกว่าท้องถิ่นมีผลได้ผลเสียกับลูกหลานคุณอย่างไร ซึ่งเรื่องนี้ค่อนข้างจะละเอียดและซับซ้อนมาก... จึงต้องใช้วิธีอธิบายด้วย ให้เขามีส่วนร่วม ให้ได้รับรู้ตั้งแต่ผมเริ่มคิดเป็นวิสัยทัศน์ แล้วก็มาคิดร่วมกัน เพราะฉะนั้นทุกกระบวนการทุกขั้นตอนเขามีส่วนร่วมหมด ทุกคนรับรู้หมดว่าคิดอะไร จะทำอะไร ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราใช้เป็นแรงจูงใจ สมมติว่าเขาอยากได้แบบนี้แล้วเกิดประโยชน์ เราก็สามารถตอบสนองตามความต้องการให้เขาได้เลย...”

นายฯ ธนาวุฒิ ตรีหนักเสมอว่า ผู้บริหาร อบต. ไม่ใช่ผู้ปกครอง เป็นเพียงผู้มีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ สนับสนุนสิ่งที่ประชาชนคิด ประชาชนต้องการ การมีส่วนร่วมมากก็จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ การถ่ายทอด การสื่อสารจะเริ่มโดยตัวของตัวเอง รวมทั้งเครือข่ายก็เพิ่มขึ้น พัฒนาคอนให้มีคุณธรรม และความรู้ จะทำให้ คนจะรู้จักคิด จะไต่ต้นไต่ไม้สักต้นก็จะคิดมากขึ้น (เดิมตำบลปากพูนมีป่าชายเลน 20,000 ไร่ มีกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน แต่เดิมไม่รู้จะพึ่งพาใคร กรมป่าไม้ดูแลป่าชายเลนมานาน ป่ายิ่งหมดไป ทกเจ็ดปีที่ผ่านมา อบต.สนับสนุนให้ชาวบ้านร่วมดูแลป่าชายเลนได้ผลดี ชาวบ้านไม่มีอำนาจจับกุมใคร แต่มีจุดแข็งในการดูแลป่ามากกว่าเจ้าหน้าที่รัฐ)

ประชาคม... ส่วนร่วมการเมืองภาคพลเมือง

จุดที่น่าสนใจอีกจุดหนึ่ง คือ การสร้างพื้นฐานการมีส่วนร่วมภาคพลเมืองของตำบลปากพูน ด้วยการเปิด **“ทำประชาคม”** ทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน และได้ผลตอบรับเป็นอย่างดี แต่ในภาพรวมแล้ว พื้นที่อื่นๆ อาจจะจัดเวทีประชาคมไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร นายกษ ธนาวุฒิวิเคราะห์ปัญหาและการแก้ไขการเปิดพื้นที่ประชาคมในท้องถิ่นให้ฟังว่า

“...กว่าประชาคมจะได้ผล ผมใช้เวลา 10 กว่าปีตั้งแต่ปี 2541 (อยู่อบต.มาตั้งแต่ปี 2538 แต่มาเริ่มทำประชาคมปี 2540-2541) ซึ่งปีนั้นยังไม่มีระเบียบราชการในเรื่องนี้ เราคิดเองว่ามันต้องกลับไปที่บ้าน สิ่งแรกก็คือคุณคิดอะไร คุณอยากได้อะไร บอกมาให้ อบต.รู้ และกำหนดกันเองว่าหนึ่ง สอง สาม สี่ ผมมีเงินเท่านั้นนะ คุณคิดมา 10 โครงการ ให้มาโหวดกันว่าอันไหนสำคัญที่สุดก็ได้ไปก่อน อันที่สองก็ว่าตามไป

ชาวบ้านมาทุกครั้งก็ตอบสนองปัญหาและความต้องการของเขาได้ ก็
มากขึ้นเรื่อยๆ แล้วก็ไม่ใช่เรื่องเดียวแต่มีหลายๆ เรื่อง ตอนแรกจะยากเพราะ
เป็นเรื่องใครได้ใครไม่ได้ แต่ตอนหลังเริ่มดีขึ้น เท่าที่สังเกตเห็นความ
เปลี่ยนแปลงของกระบวนการประชาคม เช่น ถนนสายนี้มีชาวบ้านแค่ 10
ครัวเรือน กับอีกกลุ่มหนึ่งอยู่กัน 100 ครัวเรือน ชุมชน 100 ครัวเรือนทำถนน
เกือบแล้วเสร็จได้ไป 80 เปอร์เซ็นต์แล้ว แต่ชุมชน 10 ครัวเรือนทำถนนได้แค่
10 เปอร์เซ็นต์ ถ้าโหวดกัน 10 ครัวเรือนไม่ชนะแน่ แต่ที่สิ่งที่เกิดขึ้นในปากพูน
คือ 10 ครัวเรือนบอกว่าเขาลำบากมากปรากฏว่าเขาได้เสียงของ 100
ครัวเรือนนี้ไปหมดเลย เป็นความเอื้ออาทรที่มันเกิดขึ้นมาในประชาคม

แรกๆ ประชาคมอาจจะจะเป็นกระบวนการเพื่อค้นหาประชาธิปไตย แต่
การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดค่อนข้างยาก
เพราะความต้องการ (demand) เยอะกว่าจะสนองได้ (supply) ที่แรกก็อาจจะ
มีการแย่งชิงกันบ้าง เราก็มองว่ามันไม่ใช่เชิงการแย่งชิง แต่เรามองไปอีกมิติว่า
เป็นการใช้สิทธิ ระยะหลังกลับกลายเป็นว่า เสียงส่วนใหญ่ที่อยากให้กับกลุ่ม
ตัวเอง เปลี่ยนมาเป็นเสียงส่วนใหญ่เมื่อแผ่ไปให้เพื่อน นี่คือการเปลี่ยนแปลง
ที่เราเห็น แต่ผมใช้เวลามา 10 กว่าปี...”

แม้การเมืองภาคพลเมืองจะลงตัวในระดับหนึ่ง แต่ระยะเวลา ๑๐ ปีที่
ผ่านมาไม่ได้เสียเปล่า เห็นได้ชัดว่าเกิดพัฒนาการทั้งการมีส่วนร่วม คุณธรรม
ความเอื้ออาทรในการพัฒนาประชาธิปไตยและเกิดเรื่องราวดีๆ ตามมาอีก
มากมาย โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับอนาคตคนรุ่นใหม่ของชาวปากพูน
เด็กและเยาวชนในปัจจุบันคือผู้สืบทอดอนาคตของตำบล

อนาคตของชาติ... อนาคตของปากพูน

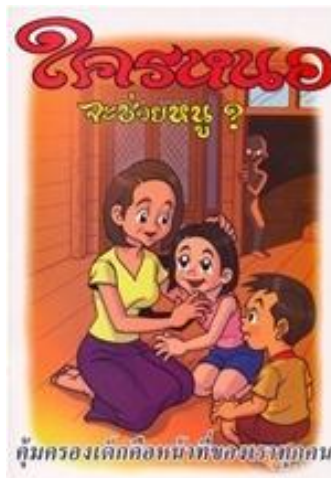

นายกฯ ธนาวุฒิมิมีความคิดที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องอีกหลายเรื่อง

“...ที่ทำอยู่แล้วก็เยอะมาก เพราะต้องดูเป็นช่วงอายุ อบรม. วางแนวทางนโยบายไว้แล้วว่าจะทำทุกเรื่อง แต่ที่สำคัญ คือ การสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนเป็นหลักก่อน แล้วก็สร้างระบบเรียนรู้ของสังคม ขับเคลื่อนสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน ให้เป็นคนที่มีคุณธรรม และ “คุณนะทำ” (คุณต้องทำด้วย) เด็กที่นั่นจึงต้องเป็นสมาชิก อสม.น้อย จะส่งให้เด็กได้เรียนทั้งหมดทุกคน เพื่อช่วยเหลือเรื่องการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกัน คนนี้ขาดค่ารถเราก็ให้ค่ารถ คนนี้ขาดเสื้อผ้าเราก็ให้เสื้อผ้า แล้วเรามีธนาคารความดี ธนาคารเวลา ให้เด็กที่ทำความดีเท่านี้ขอ เอามาแลกกับชุดนักเรียนได้หนึ่งชุด ทำความดีเท่านี้ได้ค่าเทอม 1 เทอม ทำความดีขนาดนี้ได้ 2 เทอม หรือได้เรียนปริญญาตรี ได้กระเป๋า

เรามีธนาคารเวลา คนที่สละเวลาไปทำเรื่องสาธารณะประโยชน์ ก็สะสมแลกกับถุงเท้า รองเท้านักเรียน ความดีกินได้ คุณธรรมที่กินได้ คุณธรรมที่บูรณาการกับการศึกษา บูรณาการกับสวัสดิการชุมชน เช่น เป็นสมาชิกออมวันละบาท ให้เด็กออมวันละบาท ออมจากขยะก็ได้ คุณทำความดีเยอะ บางทีก็ไม่ต้องเสียเงินจ่ายสวัสดิการวันละบาทไปเป็นเวลา 10 วัน นอกจากนี้เป็นสมาชิกออมวันละบาทยังมีสิทธิ์ได้รับค่ารักษาพยาบาล ไปนอนโรงพยาบาล ได้คืนละ 200 บาท ปีหนึ่งไม่เกิน 10 คืน แต่คุณทำความดีไว้อยะ มีเวลาสะสมไว้อยะก็อาจจะเพิ่มเป็น 15 - 30 คืนได้

เรื่องการศึกษาจะเกี่ยวโยงกัน เกี่ยวร้อยกันกับเรื่องอื่นๆ ทุกเรื่องเป็นการเตรียมคน ผมมีหน้าที่ผลิตแรงงานเข้าสู่ตลาดแรงงาน แล้วถ้าคนของผมมีคุณภาพ มีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีสมองที่ดี มีเทคโนโลยีและรู้จักใช้สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ ตลาดแรงงานที่ต้องการคุณภาพ เขาต้องเลือกเด็กปากพูนแน่นนอน...”

คุณภาพการเมืองท้องถิ่น...

ผู้ประสานประโยชน์แก่ส่วนรวม

ในด้านของผู้ที่เสนอตัวเข้ามารับใช้ประชาชนตำบลปากพูน ในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญอีกจุดหนึ่ง ที่ระบอบประชาธิปไตยจะสะท้อนการมี คุณภาพของนักการเมืองท้องถิ่น ที่จะเข้ามาบริหารบ้านเมือง ประเด็นนี้นายกฯ ธนาวุฒิจึงมีความเห็นว่า

“...ที่ผ่านมาก็ดีขึ้น แต่ที่นี้ผมพยายามบอกทุกคนว่า การเป็นนักการเมืองมันไม่ใช่เรื่องปกครอง แต่ต้องเป็นคนที่ประสานความร่วมมือในท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนา ที่ผ่านมาสังคมไทยมีทางเลือกน้อยมาก เช่น การศึกษาทำไมเด็กมีการคิดวิเคราะห์ไม่เป็น เพราะเรามีทางเลือกแค่ 5 ข้อ ก ข ค ง จ เราไม่เคยมีคำตอบอย่างอื่นให้เลย เช่นเดียวกันเพราะมันไม่มีทางเลือกจึงมีการปิดสนามบิน แม้กระทั่งครูอาจารย์เองก็มีระบบคิดแบบนี้อยู่ ผมเลยคิดว่าทางเลือกต้องมีมากกว่านี้

ที่สำคัญ นักการเมืองทุกระดับต้องเปลี่ยนแปลงบริบทตัวเองใหม่ จะเล่นการเมืองต้องเป็นคนรับผิดชอบทางการเมือง เพราะส่วนใหญ่ นักการเมือง คิดจะเล่นการเมืองอย่างเดียว ไม่คิดจะทำงาน แล้วที่สำคัญไม่ได้เป็นไปตามทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ พอมาอยู่ตรงนี้แล้วเหมือนกับว่าไม่ใช่คนธรรมดา นี่เป็นภาพของนักการเมือง แม้แต่เราเองบางทีก็คิดอย่างนั้นเหมือนกัน แต่ว่าผมมักจะคิดได้ ผมไม่ติดยึด การปฏิบัติหน้าที่เราก็ไม่ใช่คนธรรมดาเพราะเราเป็นผู้แทนที่เขาได้มอบอำนาจไว้ให้แล้ว แต่การปฏิบัติตนด้วยสมองที่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นจะต้องไวกว่าคนธรรมดา...”

สร้างนักรการเมืองรุ่นใหม่... ใส่ใจคุณภาพชีวิต

สิ่งที่นายกฯ ได้ปูทางไว้ในทุกเรื่อง คือ การสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้นำรุ่นใหม่ ที่จะเข้ามาสานต่อแนวทางการพัฒนาตำบลในอนาคต สิ่งที่ทำในตอนนี่จึงเป็นการลงทุนเพื่อวันข้างหน้า

“...ตอนนี้สิ่งที่เราทำเราจะไม่บอก จริงๆ แล้วสิ่งที่ผมทำเรื่องการพัฒนา ก็เพื่อให้คนเป็นนักรการเมืองที่ดี เพราะต่อไปมีกลุ่ม อสม.เด็กๆ สร้างให้เขามาเป็นผู้นำรุ่นใหม่ แต่ถ้าบอกไปแล้วจะกลายเป็นสร้างความรู้สึกให้เขาว่า ต้องได้ต้องเป็น ที่สำคัญตอนนี้ต้องสร้างให้เขาเป็นพลเมือง เป็นกำลังที่สำคัญของบ้านเมือง รู้จักจิตสำนึกสาธารณะ เราปลูกฝังเรื่องนี้ให้กับเขา

แล้วสักวันหนึ่งเขาอยากเป็นนักรการเมืองโดยจิตสำนึกสาธารณะ ถ้าเมื่อไหร่ที่เราบอกว่าเราทำเพราะอยากสร้างนักรการเมือง ก็จะมีคนมาเรียนที่นี้ เพราะอยากเป็นนักรการเมือง ผมค่อนข้างเป็นห่วงจึงไม่บอกว่าสร้างคนให้เป็นนักรการเมือง แต่สร้างคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม แล้วถ้าเขามีตรงนี้คนอื่นยอมรับได้ เขามาเป็นนักรการเมือง ก็จะเป็นนักรการเมืองที่มีคุณภาพและคุณธรรม สภาวะผู้นำเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ไม่อยากให้หล่อหลอมกันด้วยความอยาก ปัจจุบันมันมีความอยากกันอยู่มาก...”

สร้างคนรุ่นใหม่... บนหัวใจคุณภาพชีวิต

ได้รับฟังวิธีคิดและมุมมองจากท่านนายกอบต. ไปแล้ว แต่ที่มงาน ผู้ปฏิบัติงานก็สำคัญไม่น้อยไปกว่าผู้บริหาร ในด้านเด็กและเยาวชน การสร้าง คนให้มีคุณภาพและคุณธรรมของ อบต.ปากพูน ส่งผลมาจากการทำงานหนัก ของผู้รับผิดชอบ ซึ่งได้มีโอกาสจับเข้าคุยกับ **พีรชาติ เดือนจำรูญ หัวหน้ากอง คลัง และคุณประภาส จเรประพาฬ หัวหน้ากองสาธารณสุข อบต.ปากพูน** เมื่อช่วงกลางเดือนธันวาคมที่ผ่านมา ณ ห้องประชุมอบต. ในขณะที่มีกิจกรรม เรียนรู้ของเยาวชนผู้พิการ ซึ่งเป็นความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ ได้เห็นภาพกิจกรรมเด็กและเยาวชนในตำบล ดังนี้

1. กิจกรรม อสม.น้อย ให้เยาวชนได้เรียนรู้การพัฒนาในชุมชน การมีส่วนร่วมในภาคประชาชนในทุกๆ ด้าน ตั้งแต่การดูแลรักษาสุขภาพ ความเป็นอยู่ ความสะอาดในเขตพื้นที่ที่ตัวเองรับผิดชอบ การพัฒนาศักยภาพ ให้มีความสามารถเรียนรู้ในเรื่องของการดูแลผู้ป่วยเบื้องต้น การวัดความดัน เบาหวาน กิจกรรมนี้ เริ่มดำเนินการมาได้ 2 ปี เปิดรับสมัครเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ ป.6 ถึงอายุ 25 ปี ตอนนี้มีสมาชิกประมาณ 200 กว่าคนกระจายอยู่ใน ทุกหมู่บ้าน

มีอาสาสมัครดูแลผู้พิการเกือบ 30 คน มีการอบรมด้านการดูแล การให้คำปรึกษาทางจิต นอกจากนี้ยังการดูแลผู้สูงอายุ อสม.น้อยก็ต้องเข้าไปดูแล ต้องเข้าไปพูดคุยเวลาที่คนแก่ไม่มีใครอยู่ข้างกาย ถามข่าวคราวกันตลอดเวลา เจ้าหน้าที่ของ อบต. ก็ต้องรับผิดชอบในการดูแลทั้งคนแก่และคนพิการ

2. เข้าร่วมกิจกรรมกับสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด นครศรีธรรมราช โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) ได้จัดกิจกรรมสภาเยาวชน ให้เด็กเยาวชนทำกิจกรรมด้านการดูแล รักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ปลูกป่าชายเลน การพัฒนาชุมชน และการมีส่วนร่วมของเยาวชน

3. กิจกรรมวันครอบครัว เชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมในวันอาทิตย์ หมุนเวียนไปทุกหมู่บ้าน จัดปีละครั้ง ใช้ชื่อว่า “วันเอกภาพครอบครัว” โดยให้เด็กวัยก่อนเกณฑ์ อนุบาล คนแก่ พ่อแม่ลูกมาทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

4. ศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ของเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพ่อแม่หย่าร้าง พ่อหรือแม่ตีตคูก อบต.ได้เข้าไปดูแล โดยให้ทุนการศึกษา ให้เด็กได้อยู่ในกลุ่มเพื่อนอย่างอิสระ ไม่ต้องปิดบัง ไม่ต้องคับแค้นใจ จัดให้มีห้องปรึกษาปัญหา ให้เขาได้ระบายความทุกข์มาพูดมาคุยได้ โดยมีเจ้าหน้าที่จิตเวชคอยดูแล ตอนนี้มีไม่กี่คนที่กล้าเปิดเผยตัว ใช้วิธีการให้เพื่อนชวนเพื่อนมาเข้าร่วมกิจกรรม คือ นั่งคุยกัน เล่นสันทนาการ ใช้กุศโลบายให้เขากล้าพูด หลังจากที่เขาเปิดใจ ก็เข้าไปเยี่ยมเยียน บรรเทา ดูแลในเรื่องของการศึกษา ถ้าเรียนไม่เก่ง ก็มีเจ้าหน้าที่ที่ส่งเสริมเรื่องการเรียนรู้ให้เด็กกลุ่มนี้

5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.ได้พาผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนไปที่ศูนย์เด็กเล็ก เพื่อให้คนแก่ที่อยู่บ้านว่างๆ ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งยังเป็นการบรรเทาความเครียด ความว้าเหว่ คิดถึงลูกหลาน โดยไปเล่นนิทานให้เด็กฟัง ไปนั่งคุยกับเด็ก รวมทั้งสอนสันทนาการและร้องเพลงเร็ว

ครอบครัว เด็กและเยาวชน

นอกจาก อบต.ปากพูนได้ความสนใจเรื่องเด็กและเยาวชนแล้ว ต้องทำงานเชิงรุกให้ถึงครอบครัวด้วย

“...เป็นนโยบายของผู้บริหารที่อยากจะเห็นความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่มีเอกภาพ อยู่อย่างมีความสุข สิ่งหนึ่งในการพัฒนาชุมชน ถ้าชุมชนมีปัญหา การพัฒนาก็ยากลำบาก ดังนั้นชุมชนที่มีความสุข จะนำมาสู่การพัฒนา ในด้านการเรียนการสอน ตอนนี้มีครูภาษาต่างประเทศ 3 คน เป้าหมาย เมื่อเด็กเรียนจบเด็กจะต้องพูดภาษาอังกฤษได้ จะต้องเก่งภาษาอังกฤษ เด็กปากพูนที่จบการศึกษาชั้น ม.6 ไปแล้ว ต้องตามให้มาเรียน โดยอบต. ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการจัดการศึกษาให้กับคนแก่คนเฒ่าที่อยากจะอ่านออกเขียนได้ ส่วน อสม.ก็ส่งให้เรียน กศน. และเจ้าหน้าที่ อบต.ก็สนับสนุนให้ไปเรียน

งบประมาณของอบต.ก็ไม่มีมาก แต่ก็สามารถดูแลคนในพื้นที่ได้ ขึ้นอยู่กับการจัดสรร ตอนนี้อยู่ในเรื่องของสุขภาพ ได้งบประมาณจาก สสส. เราสามารถรู้ได้ว่าในตำบลปากพูนมีผู้ป่วยโรคเบาหวาน ความดันโลหิตกี่คน อยู่บริเวณใดบ้าง

เมื่อเด็กเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ จะไปทำงานในเมือง อบต.ได้ประสานไปยังห้างสรรพสินค้า จัดหาแหล่งงาน ต้องให้เขามีนงานทำ ถ้าไม่มีงานทำเขาจะจับกลุ่มมั่วสุ่ม ในตำบลปากพูนเองก็มี แต่ไม่มากนัก

ศูนย์เด็กเล็กของอบต.ปากพูนจะไม่เหมือนที่อื่น ให้เด็กปลูกข้าวกินเอง ให้ได้เรียนรู้ว่านี่คือความลำบาก จะสนุกสนานอย่างเดียวไม่ได้ ต้องเรียนรู้ตั้งแต่เลี้ยงไก่ เลี้ยงนก ปลูกข้าว ผู้ปกครองต้องมาช่วยลูกๆ เป็นการสร้างเอกภาพ ให้เกิดความรักความสามัคคี ฝึกเด็กให้เรียนรู้ตัวเอง เป็นการเสริมความคิด ผ่านกิจกรรม และสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง...”

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นวิสัยทัศน์ของอบต.ปากพูน ที่ได้ให้ความสำคัญกับทุกกลุ่มเป้าหมายในตำบล ตอนนี้นายกฯ มุ่งเน้นในเรื่องสุขภาพ สถานีอนามัยทุกแห่งอยู่ในความดูแลของอบต. ทำให้การบริหารสะดวกขึ้น การทำงานเริ่มเอาจริงเอาจังในปี 40 แรกทีเดียวเป็นการทำความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องการปกครองท้องถิ่น ประชาชนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ หลังจากนั้นประชาชนก็เข้าใจมากขึ้น ก็ใช้การแทรกซึมเข้าไปในหน่วยย่อยสุดคือ ครอบครัว แล้วก็มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งมีปัญหาเรื่องเยาวชน เรื่องเด็ก เรื่องโครงสร้างพื้นฐานก็ยังทำ แต่ค่อนข้างจะสะดวกแล้ว หลังจากนั้นเราก็มาดูเรื่องการเรียนการสอน การเรียน ตั้งเป้าหมายให้เด็กมีความรู้ให้ได้ ถ้าเด็กไม่มีความรู้การพัฒนาต่อไปจะยาก เด็กที่เรียนทุนของ อบต.ก็กลับมาทำงานให้ชุมชน แพทย์ พยาบาล อบต.ส่งเรียนถึงระดับมหาวิทยาลัย ถึงระดับปริญญาโท บางคนก็เป็นผู้พิการ

คุยกันที่ห้องประชุมได้ไม่ทันไร เสียงใสของเด็กๆ และวิทยากร ก็
เบี่ยงเบนความสนใจของเราไปเสีย จึงได้ย้ายไปคุยกันต่อในห้องทำงานของ
นายกอบต. โดยหัวหน้ากองสาธารณสุข เป็นคนให้*ภาพการพัฒนาตำบล* ใน
ส่วนเฉพาะงานที่ตนเองเกี่ยวข้องว่า

“...สิ่งที่ อบต.ปากพูน ได้จัดประกายให้เด็กและเยาวชนมาก ได้แก่
ศูนย์เด็กเล็ก มีกิจกรรมที่让孩子เรียนรู้ตัวเอง เน้นในเรื่องกิจวัตรประจำวัน
เขาต้องทำ ที่พ่อแม่เขาทำ เด็กที่ศูนย์เด็กเล็กถ้าเข้าไปสัมผัสจะเห็นว่ามีการ
นา แปลงปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ โรงสีครก ทำนา ก็จะสื่อให้เด็กเห็นถึงประโยชน์
เป็นอาชีพที่เลี้ยงชีพ เลี้ยงประเทศ

กิจกรรมนอกเหนือจากนั้นคือ พาไปวัดในวันพระ วันศุกร์ไปมัสยิด
เน้นให้เด็กอยู่กับธรรมชาติ ให้เห็น ให้พบของจริง ให้ช่วยคนแก่ คนแก่เล่า
นิทานคุณธรรม อบต. จะมีฟาร์มวัว เด็กจะได้รับนมสดทุกวัน จุดประสงค์ที่พา
ไปดูแลคนแก่ คนแก่ค่อนข้างจะว่าแห้ว เราก็ให้เด็กไปผ่อนคลายในเรื่องของ
ความเศร้า คนแก่จะเข้ามาเล่านิทาน ร้องเพลงเรือ เอาศิลปะพื้นบ้านมาสอน
ร้องเพลงก ไก่ เป็นทำนองโนรา

อบต.ได้ตั้งมาตรฐานไว้ว่า การศึกษาขั้นต่ำของเยาวชนจะต้องจบชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 อบต. ออกทุนให้ จัดจ้างอาจารย์สอนภาษาอังกฤษ”

ศูนย์เยาวชน...

องค์กรภาคประชาชนของตำบล

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องของเยาวชน ในตำบลปากพูนมี ประชากรสองหมื่นกว่าคน ยาเสพติดเข้ามามาก พ่อแม่ต้องคิดยาเสพติด ถามว่าเยาวชนกล้าเปิดเผยกับสังคมหรือไม่ กล้าที่จะเข้าสังคมหรือไม่ แต่เราก็ต้องทำให้เท่าเทียมกับเพื่อน ไม่ให้มีการแบ่งฝักฝ่าย ถ้าเขามีปมด้อยตรงนี้เราทำอย่างไร ต้องมีห้องที่ให้ได้มาระบายความทุกข์ มาพูดคุย เขายินดีให้เราแก้ไขให้ใหม่ มีหลายคนเข้ามา เราได้รับปัญหาของเยาวชนมาก เขากล้าที่จะพูด กล้าแสดงตัว กล้าที่บอกว่าตัวเองจะปฏิบัติตัวเป็นคนดีของสังคมต่อไปข้างหน้า

ในเรื่องของการเรียนรู้ทั้งหมดจะผสมผสานหลายหน่วยงานเข้ามาพูดคุย เอาตรงนั้นนิดเอาตรงนี้หน่อยมาปรับใช้ให้เข้ากับพื้นที่ เรารู้หมดว่าในพื้นที่มีผู้ป่วยเบาหวานป่วยเรื้อรังกี่คน แล้วก็ยังสามารถยังลึกต่อไปข้างหน้าว่าผู้สูงอายุมีกี่คน รู้ว่าเด็กเยาวชนต้องขับเคลื่อนไปอย่างไรให้เกิดประโยชน์กับสังคม

การจัดตั้งองค์กรของภาคประชาชน มีคณะรัฐมนตรีทั้งหมด 24 คน คนเหล่านั้นมีจิตใจที่อยากจะร่วมงาน สมมติว่าในเรื่องของเยาวชนก็มีคนเข้ามาดูแล คนแก่ คนพิการ เราดูแลได้อย่างทั่วถึง 12 กระทรวงมีเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ผู้สูงอายุ คนพิการ สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข การศึกษา ฯลฯ แต่ละกระทรวงมีข้อมูล มีแผนงานนำเสนอ อบรม.เราก็มีการติดตามประเมิน มีการประชุมทุกวันที่ 5 ของเดือน แต่ละกระทรวงจะมีคณะทำงาน มีเรื่องอะไรที่หมู่บ้านต้องทำ อบรม.จะเป็นเพียงผู้ตั้งงบประมาณให้

ส่วนเด็กที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือ เด็กที่ออกจากสถานพินิจ อบรม.ก็นำเรื่องเหล่านั้นมาสืบค้นว่า เหตุผลใดที่เด็กก่อปัญหาแบบนี้ ถ้ามวลี่มีส่วนใหม่ ลี่ก็มีส่วน แต่ว่าเราจะห้ามไม่ให้เด็กดูสื่อเป็นไปไม่ได้ อบรม.ได้จัดอบรมเข้าค่าย ทำกิจกรรมที่จะให้เขาเลิก ละ ปัญหายาเสพติด โดยมีวิทยากร เช่น ตำรวจ ครู เจ้าหน้าที่อนามัย ไม่ได้เน้นในด้านวิชาการ เน้นกิจกรรมที่ให้เด็กมีความสนุกสนานมากกว่า...”

กลุ่มแกะหนังตะลุง หมู่ที่ 5 ต.ปากพูน อ. เมือง จ.นครศรีธรรมราช

พัฒนาสังคมบนฐาน “สังคมไม่ทอดทิ้งกัน”

งานหนึ่งที่เด่นมากในปากพูน คือ **งานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** ซึ่งประกอบด้วยงานสวัสดิการ งานผู้สูงอายุ ฯลฯ งานเหล่านี้ ก็ล้วนเชื่อมโยงกับเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น จะเป็นอย่างไร ไปติดตามกัน...

“...ที่มาของแนวคิดคือ การขับเคลื่อนนโยบาย **“สังคมไม่ทอดทิ้งกัน”** อนาคตผู้สูงอายุกับคนพิการมีแนวโน้มจะถูกทอดทิ้งมากขึ้น อบต. มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ 80 คน ดูแลผู้พิการ 18 คน เจ้าหน้าที่ อบต. จะต้องดูแลผู้พิการ 1 ต่อ 1 อสม.น้อย โดยมีแนวคิดว่า อสม.รุ่นผู้ใหญ่ จะขาดช่วงไป ต้องเตรียมเด็กรุ่นใหม่ จะไม่ค่อยสนใจผู้สูงอายุ คนพิการ จึงอยากสร้างเด็กรุ่นใหม่ขึ้นมาเพื่อให้ดูแลด้านสังคม จึงมีการอบรม อสม.น้อย

เป้าหมายคือ ต้องการให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับผู้นำ มีโครงการอบรมอาสาสมัครที่เป็นผู้นำ ต่อไปเด็กจะต้องรับผิดชอบ อีกส่วนหนึ่งคือ เราให้ทุนการศึกษา เด็กจะต้องทำคุณประโยชน์ให้กับท้องถิ่นของตนเอง ฝึกเด็กให้ทำประโยชน์ ไม่ใช่รับเพียงอย่างเดียว เป็นนโยบายการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม คือ เด็กจะต้องทำความดี ระยะเวลาในการเป็นอส. น้อย กำหนดให้ 2 ปี อายุตั้งแต่ ๗.5 จนถึง 19 ปี เป็นเด็กที่อยู่ในวัยเรียน ให้มาช่วยพัฒนาชุมชน สังคมที่เขาอยู่ ให้มีการเปลี่ยนแปลง การคัดเลือก การค้นหา การพัฒนาผู้นำ ซึ่งทำได้ยาก เพราะคนรุ่นเก่าๆ เขาจะติดกับความคิดเดิม เป็นการปลูกฝังให้เด็ก ให้ได้กับช่วงต่อจากผู้ใหญ่แล้วสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

มีข้อแม้อยู่ว่าเด็กที่จะรับทุนการศึกษา จะต้องผ่านหลักสูตรการอบรม เป็น อสม. น้อย มีทุนการศึกษาให้เรียนต่อในระดับปริญญาตรี หลักสูตรพยาบาล คนที่ไปเรียนจะเป็น อสม. น้อยส่วนมากไปเรียนพยาบาล เด็กก็มีความตื่นตัวที่จะเข้ามา ที่อบรมผ่านไปแล้ว 2 รุ่น 200 กว่าคน ที่สมัครแล้วแต่ยังไม่อบรม 100 กว่าคน จะอบรมช่วงปิดภาคเรียน เช่น การดูแลสิ่งแวดล้อม การตรวจตลาด การตรวจสารตกค้างในอาหาร การปฐมพยาบาล การดูแลผู้ป่วย การทำแผล การช่วยเหลือผู้ป่วย

หลังจากอบรมก็ไปสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ที่อบต. มีโปรแกรมในการทำฐานข้อมูลชุมชน เด็กจะไปสำรวจและลงข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูลต่อชุมชน ทำประชาคม จัดโครงการ ทั้งอสม.ใหญ่และอสม.น้อย ให้งบประมาณหมู่ละ 5,000 บาท แต่ละหมู่จะทำโครงการแตกต่างกันไปเพราะมีปัญหาไม่เหมือนกัน เช่น หมู่ 11 ไข้เลือดออก หมู่ 4 การคัดกรองผู้ป่วย หมู่ 10 นวัตกรรมปราบแมลงวัน บางหมู่อาจจะเหมือนกัน อสม.น้อยกับ อสม.ใหญ่ต้องจับมือกัน ตอนนี้นำเราให้ อสม.น้อยมาดูแลเหมือน อสม.ใหญ่ มีการอบรมให้ ต้องมีการพบปะกัน 2 เดือนต่อหนึ่งครั้ง ตั้งเป็น ชมรมอาสาสมัคร อสม.น้อย

อสม.น้อยที่มาอยู่กับผู้พิการ ต้องมาดูแลผู้พิการ อาทิตย์ละครั้ง เช่น ม.5 อสม.น้อยเป็นลูกของอาสาสมัครดูแลผู้พิการ ถ้าแม่ไม่ว่างลูกก็ไปทำแทนไปเยี่ยม ทำความสะอาดบ้านให้ผู้พิการ ดูแลเรื่องอาหาร บางครั้งก็เปลี่ยน

ผ้าอ้อมให้ อสม. แบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น อาสาสมัครดูแลผู้พิการ (อพมก.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส) แม่อาสา แนะนำ ดูแลการตั้งครรภ์ การให้นมลูก อสม.ด้านจิตเวช ดูแลสุขภาพจิต

มีการพัฒนาศักยภาพอย่างสม่ำเสมอ อสม.ผู้ใหญ่จะฝึกเด็ก โดยการปฏิบัติจริง เป็นแม่แบบให้เด็กทำตาม

นโยบายของ อบต. ก็คือ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนของชุมชน ชุมชนต้องเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ ต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมในการพัฒนา เมื่อก่อนการสร้างถนนหนทาง เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ แล้วลูกบ้านก็มาช่วย หน้บ้านใครคนนั้นถาง เขาจ้างกันเองเขาทำเองหมด พอมี อบต. ก็กลายเป็นว่าทุกอย่าง อบต.ต้องมาทำให้ เราก็พยายามสร้างให้เขามีจิตสำนึกในการดูแลชุมชน สิ่งแวดล้อม ดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยมีอาสาสมัครขึ้นมา อาสาสมัครที่มีจิตสาธารณะ ชุมชน ตำบล ประชาชนไม่ทอดทิ้งกัน

ผลที่เกิดขึ้น ทำให้เด็กเกิดการแลกเปลี่ยน ได้รู้จักกัน มีเครือข่ายของเยาวชน เราเน้นให้เขาสร้างเครือข่ายสร้างความคิด ถ้าเรามีทิศทางให้เขาเดินไปอย่างราบรื่น แต่ถ้าเราไม่มีทิศทางให้เขา จะเดินไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เด็กเล็กเด็กใหญ่ก็ช่วยเหลือกัน เราฝึกให้เด็กพวกนี้เป็นผู้นำโดยให้มีความกล้าหาญในการแสดงออก เป็นผู้นำในการพูด ในการทำความดี ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี พูดจาไพเราะ

หลังจากที่เด็กผ่านการอบรม ก็เห็นแววเด็ก ใครมีความ สามารถในด้านไหน ก็นำความสามารถที่เด็กมีมาพัฒนาต่อ ตอนนี้เด็กที่ฝึกอบรมไปแล้ว ได้เกียรตินิยมเป็น คนดีศรีนคร พัฒนาเด็กให้รู้จักช่วยเหลือสังคม การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตร์ ต่อไปข้างหน้า ถ้าเราไม่สร้างเด็กขึ้นมา คนจะมีความเห็นแก่ตัว ต่อไปนี้เขาจะขึ้นมาเป็นผู้นำ จะเห็นคนที่มีแววขึ้นมาเป็นผู้นำ เขากล้าพูด กล้าแสดงออก ผู้ใหญ่ สมาชิก อบต.ส่วนมากจะเป็น อส

ม.มาก่อน และอสม.น้อยที่นี้ก็เป็นประธานสภาเยาวชนอำเภอเมือง เด็กกลุ่มนี้ อยู่ในโรงเรียนก็จะเป็นผู้นำ เพราะเขาผ่านกระบวนการ จะรู้ว่าต้องทำอะไร จึงจะอยู่ในสังคมได้ ต้องทำความดี ต้องรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายทำความดี

เคยมีความคิดว่าอยากจะทำหลักสูตรผู้นำ เพราะผู้นำในหมู่บ้านหายาก เวลามีการประชุม ไม่กล้านำเสนอ ไม่กล้าพูด โครงการก็เขียนไม่เป็น อย่างน้อยน่าจะมีผู้นำที่สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้มีส่วนร่วมได้ กล้าแสดงออก หมู่บ้านเข้มแข็งได้มาจากผู้นำ การคัดเลือกผู้นำต้องผ่านการสรรหาที่สุจริตเที่ยงธรรม เป็นผู้นำที่จริงจัง จะทำงานอย่างเต็มที่ เพราะเขาจะภูมิใจว่าเขามาอย่างสุจริตเที่ยงธรรม ผิดกับผู้นำที่ชื่อเสียง ถ้าหมู่บ้านใดก็ตามที่มีผู้นำเข้มแข็งก็มีลูกบ้านที่เข้มแข็ง

แนวคิดอีกอย่างคือ ถึงแม้ว่าอบต.มีงบประมาณมากในการดูแลผู้สูงอายุ แต่เราจะไม่ตั้งศูนย์ผู้สูงอายุ เราต้องการให้ชุมชนดูแลกันเอง อย่างน้อยเขามีญาติพี่น้องที่คอยดูแลกัน จึงสร้างให้เด็กรุ่นใหม่ให้เข้าไปดูแล ถ้าเกิดใครไม่มีญาติพี่น้องคนที่อยู่ใกล้ๆ ก็ดูแล เดี่ยวนี้ครอบครัวก็มีขนาดเล็กลง เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น บางครอบครัวมีลูกแค่สองคน อยู่กรุงเทพฯ เอาลูกมาให้พ่อแม่เลี้ยง บางครอบครัวก็เงินให้ บางครอบครัวเงินก็ไม่ส่งมา สภาพแบบนี้เราพบเห็นกันมากขึ้น

ตอนนี้เราก็รับสมัครนักศึกษาที่ตกงาน ต้องการให้เขาเข้ามาทำงานกับโครงการที่ได้รับงบประมาณจาก สสส. กำลังพัฒนาหลักสูตร เรื่อง อสม.น้อยที่เป็นฐานการเรียนรู้หนึ่งใน 13 ฐานการเรียนรู้ นอกจาก อสม.น้อย แล้วนายกฯ จะมีนโยบายให้ตั้งสถานักเรียนที่โรงเรียน สนับสนุนงบให้โรงเรียนเป็นที่เลี้ยง ให้เด็กตั้งสภาตนเอง การเลือกตั้ง การบริหารจัดการ เด็กจะต้องทำกันเอง ฝึกประชาธิปไตยในโรงเรียน สร้างเครือข่าย ทำในสิ่งที่ดีๆ ปีนี้จะเริ่ม ถ้าโรงเรียนไหนรับหลักการก็สนับสนุนงบประมาณให้เลย

ส่วนกลุ่มเด็กที่รวมตัวกันเอง ก็สนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนงาน ถ้าผู้ใหญ่ไม่สนับสนุน ก็ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ เราก็ต้องฝึกให้เด็กทำ ใช้เงินไปในทางที่เกิดประโยชน์

กลุ่มอาสาดูแลผู้สูงอายุ กำหนดให้ อสม.น้อยเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชน (ออมวันละบาท) ให้ในกรณีเจ็บป่วย คลอดลูก ถ้ากองทุนนี้ใหญ่ขึ้นก็สนับสนุนด้านการศึกษา ที่นี้พัฒนาทุกอย่างไปด้วยกันหมดเรียกว่า พัฒนารอบทิศทาง 360 องศา ดูแลตั้งแต่เกิดจนตาย มีอาสาสมัครดูแลตั้งแต่ตั้งท้อง พอคลอดห ย่านมแม่ก็ได้รับนมต่อเนื่อง เมื่อเข้าเรียนก็ได้จากที่ศูนย์เล็กเล็ก ระดับประถมก็หนุนในเรื่องการเรียนของเด็ก เด็กที่เหลือนอกโรงเรียน ก็เอามาสอน เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้คนแก่ไปเล่านิทานให้ฟัง มีการเรียนรู้นอกสถานที่ โดยครูต้องพาเด็กออกไปบ้านผู้สูงอายุ ไปคุยกับผู้สูงอายุ ไปทำความสะอาดบ้าน ไปให้ผู้สูงอายุเล่านิทานให้ฟัง ระหว่างศูนย์กับผู้สูงอายุจะประสานกัน ตอนนี้มี 7 ศูนย์

ส่วน โรงเรียนมัธยม อบต.จัดงบประมาณให้สำหรับจัดกิจกรรม เช่น การแข่งขันกีฬาประจำปี ครูสอนพิเศษภาษาอังกฤษ งานวิชาการ แข่งขันทักษะวิชาการ ให้โรงเรียนมาจัดนิทรรศการมาแสดงผลงาน

เลยไปถึงขั้นอุดมศึกษา อบต.ก็ส่งให้เยาวชนเรียนพยาบาล เพื่อกลับมาทำงานในชุมชน ไปเรียนแพทย์ก็มีแต่ไม่ได้ผูกพันกับท้องถิ่น มีโครงการจะส่งให้เรียนทันตภิบาลในอนาคต

ส่วนเด็กที่ไม่ได้เรียน หลุดจากระบบโรงเรียน นายกฯ มีนโยบายให้เรียน โดยตามมาให้เรียนต่อ ยกเว้นเด็กที่นับถือศาสนาอิสลาม จะแต่งงานเร็ว ช่วงปิดภาคเรียน อบต.จะจ้างให้ทำงาน เป็นลูกจ้างทั่วไป ดูแลสิ่งแวดล้อมทั่วๆ ไป ซ่อมไฟ ซ่อมประปา แล้วแต่ความถนัด นักศึกษาที่เป็นนักเรียนทุน ช่วงปิดภาคเรียนก็จะมาทำงานที่อนามัย มีค่าตอบแทนให้วันละ 100-150 บาท

จุดที่จะต้องเสริมให้กับเด็ก เด็กด้อยโอกาส มีเด็กที่พ่อแม่เสียชีวิตหมดแล้ว เด็กที่เป็นลูกผู้พิการ เด็กกลุ่มนี้ยังขาดอยู่มาก สิ่งที่เราทำอยู่แล้ว เช่น นม อบต. รถจักรยานยืมเรียน ถุงยังชีพ เน้นเรื่องการศึกษาเป็นพิเศษ ให้ไปเรียนต่อ เด็กว่างงานก็ฝึกสายอาชีพ ซ่อม สร้างชุมชน ร่วมกับอาสาสมัคร เทคนิค การศึกษาออกโรงเรียน สำรว่าเขามีความต้องการอาชีพด้านใด

จุดเด่นของอบต.อีกอย่างหนึ่งคือการเรียนรู้ร่วมกับองค์กรอื่น โดยภาพรวมทั้งหมดจะมองมาที่ อบต. ท้องถิ่นนี้มีความพร้อม มีผู้นำเปิด มีวิสัยทัศน์ ทำทุกเรื่อง และหางบประมาณจากข้างนอกมาเสริม เพราะงของเราก็มีจำกัด หน่วยงานที่มาจากข้างนอก บางอย่างก็คิดร่วมกัน บางหน่วยก็มาช่วยเสริมเรื่องแรง และความรู้

การเรียนรู้ร่วมกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ สหทัยมูลนิธิ ถ้าเป็นเวทีของเด็ก จะมีตัวแทนของเด็กไป อบต.ไม่ได้จัดเวทีให้เด็กได้แสดงออก แต่จะเป็นเวทีวิชาการ และกีฬามากกว่าที่จะให้พื้นที่เด็ก อบต. ก็อาศัยเรียนรู้จากกลุ่มต่างๆ ที่มาทำงานร่วมกัน..”

อบต.บานา จ.ปัตตานี ศึกษาดูงาน
การถ่ายโอนภารกิจสถานีอนามัย ที่ อบต.ปากพูน จ.นครศรีธรรมราช

ปัญหาจะใหญ่หรือเล็ก... แก้ไขได้ทั้งหมด

เราถ้ามถึงปัญหาอุปสรรคในการทำกิจกรรมกับเด็กและเยาวชน พี่
ประภาสให้บทเรียนที่น่าสนใจว่า

“...ปัญหาหลักคือเรื่องเวลา เด็กบางคนจะเรียนวันเสาร์อาทิตย์ด้วย
ว่างไม่ตรงกัน เรื่องการพัฒนาตนเองของเด็กไม่ค่อยมี อยู่ที่การสนับสนุนของ
ผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่ส่งเสริม เด็กที่เป็นอาสาสมัครจะได้รับสวัสดิการดีกว่าเด็กกลุ่ม
อื่น... อีกประเด็นหนึ่งคือ โรงเรียนในท้องถิ่น มีข้อสังเกตว่าโรงเรียนไม่เต็มใจ
ที่จะถูกโอนมาอยู่กับ อบต. เพราะไม่อยากจะถูกตรวจสอบจากท้องถิ่น ท้องถิ่นไม่
มีหน้าที่ไปดูแล ควบคุมกำกับ มีหน้าที่ในการสนับสนุนเท่านั้น การที่จะไปสั่ง
ให้เขาทำโน่นทำนี่ โรงเรียนไม่ยอมรับ ถ้าโรงเรียนสังกัดท้องถิ่นจริงๆ เด็กยัง
อ่านหนังสือไม่ออก อบต.จ้างครูไปสอนเสริมในโรงเรียน ก็ยังไม่ยอมรับ อบต.
ก็ต้องทำโครงการพี่สอนน้อง จะให้ อสม.น้อยไปสอนน้องจริงๆ แล้วยังนโยบาย
การศึกษา มองว่าไม่ต้องให้เด็กแก่ แต่ให้เด็กสามารถอยู่ในชุมชน สังคมอย่าง

มีความสุขได้ คือ ประสบความสำเร็จ แต่ทุกวันนี้สอนเด็กให้ท่องจำ เด็กเก่งจะ
ไม่เอื้อเพื่อ เด็กเก่งไม่ใช่คนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม
เรียนดีแต่ไม่มีความสุข...”

วางระบบดี...ผลของงานก็ยอมดี

ภาพของอบต.ปากพูน ที่นำเสนอในเอกสารครั้งนี้ ยังไม่ใช่ภาพ
ทั้งหมด แต่เป็นเพียงแค่ส่วนเล็กๆของข้อมูลที่นายก อบต. และทีมงานของ
ตำบลได้สะท้อนให้เราฟัง ยังมีอีกหลายเรื่องที่น่าสนใจติดตามต่อเนื่อง เช่น
การทำงานบนฐานข้อมูล อบต.จะมีโปรแกรม FAP (Family & Community
Assessment Program) ที่ทั้งนายกฯ เจ้าหน้าที่อบต. สถานีอนามัย ฯลฯ ใช้
ฐานข้อมูลครัวเรือนเหล่านี้ในการวางแผนดูแลสุขภาพของคนทั้งตำบล ซึ่ง
นายกฯ เอง ได้ยกตัวอย่างการใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวให้เราฟังดังนี้

“...เราจะรู้ว่าคนที่มีภาวะระบบโรคทางเดินหายใจมีที่ไหนบ้าง พอ
คลิกเข้าไปจะเห็นข้อมูลหมดว่าคนที่เป็นโรคระบบทางเดินหายใจส่วนใหญ่จะ
อยู่ในชุมชนแออัด ติดกับโรงอิฐบ้าง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีบ้าง ส่วน
หมู่บ้านที่ไม่เป็นโรคระบบทางเดินหายใจเลยคือ หมู่ 4 และหมู่ 12 บางส่วน
เพราะเป็นหมู่บ้านมีป่า มีสภาพแวดล้อมดี โปรแกรม จะสะท้อนข้อมูลให้เห็น

และมีข้อมูลอย่างหลากหลายมาก หากอยากรู้ก็สามารถดูจาก
ฐานข้อมูลได้ เช่น ผู้บริหารท้องถิ่นอยากรู้ว่าความจำเสื่อมของผู้สูงอายุมีที่ไหน
บ้าง อยากรู้ว่าคนที่มีความสุขในระดับเท่ากับคนปกติมีที่ไหนบ้าง อยากรู้ว่า
คนที่มีสุขน้อยกว่าปกติมีที่ไหนบ้าง เพราะโปรแกรมนี้มีเครื่องมือวัด
ความสุขด้วย หรืออยากรู้ว่าประชากรที่มีภาวะสมองเสื่อมอยู่ที่ไหนบ้าง

บางครั้งไปเจอกรณีที่น่าสนใจ เช่น มีผู้สูงอายุ 2 คนบ้านอยู่ใกล้เคียง
กัน ฐานะความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน อาหารการกินคล้ายคลึงกัน คนหนึ่ง
สมองเสื่อม คนหนึ่งไม่เป็น คนสมองเสื่อมไม่ได้ทำอะไร อยู่บ้านเฉยๆ คนไม่

เป็นโรคสมองเสื่อมเล่นไพ่จนกระจอกทั้งวัน ซึ่งไม่ได้บอกว่าเล่นไพ่แล้วดี แต่กำลังชี้ให้เห็นว่าถ้าผู้สูงอายุมีกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ จะช่วยลดภาวะสมองเสื่อมได้

สำหรับผู้บริหารเมื่อได้เห็นข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาแก้ปัญหา ทำให้เกิดการพัฒนาศาหรับประชาชนเมื่อได้เห็นข้อมูลต่างๆ ก็จะระวังรักษาสุขภาพของตัวเองได้ดีขึ้น

ข้อมูลที่มีหลายระดับ ระดับแรกเป็นข้อมูลส่วนตัว จะทำให้เรารู้ข้อมูลของตนเองหมดทุกอย่าง เช่น ตอนนี้อ้วนขึ้นมีผลกายปกติหรือไม่ ระดับความดัน น้ำตาลในเลือดเป็นอย่างไร มีความสุขในระดับที่เท่าไร เป็นอัลไซเมอร์หรือไม่ นอกจากนี้จากการเปรียบเทียบข้อมูลที่เก็บทุกปี ทำให้รู้อดีต รู้ปัจจุบัน และรู้อนาคตด้วยว่า เมื่อมีความดันเท่านี้ ตอนนี้มีเท่านี้ สาเหตุที่มันเพิ่มขึ้นเพราะมีพฤติกรรมในการกินแบบนี้ ถ้ายังกินแบบเดิมมันจะต้องสูงขึ้นไปอีก และคงต้องตายในอนาคต นี่คือการรู้ตัวเอง

นอกจากรู้ตัวเองแล้ว ก็ยังรู้ครอบครัว เพราะมีการเก็บข้อมูลผังเครือญาติ เมื่อก่อนหน่วยงานด้านสาธารณสุขต้องมานั่งเขียนผังเอาเอง แต่ที่ปากพูนเมื่อใส่ข้อมูล 3 ชั่วโมงขึ้นไป ระบบจะเขียนผังเครือญาติให้โดยอัตโนมัติ ยกตัวอย่างครอบครัวหนึ่ง ปู่ พ่อ ลุง ป้า เสียชีวิตเพราะไขมันอุดตันในเส้นเลือด ทำให้คนรุ่นหลังในตระกูลรู้ตัวเองว่าจะมีแนวโน้มเป็นอย่างไร ทำให้รู้ครอบครัวตัวเอง ถ้าในครอบครัวเราเป็นความดันมาตั้งแต่ปู่ย่าตาทวด หากเราจะมีคนรักที่จะแต่งงานด้วย ก็ต้องไปดูข้อมูลครอบครัวเขาว่าเป็นความดันด้วยหรือไม่ ถ้ามีประวัติเป็นความดันเหมือนกันแล้วแต่งงานกัน ทั้งคู่ต้องมีปัญหาสุขภาพในอนาคตแน่ ถ้าไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการกิน ยิ่งถ้ามีลูกด้วยกัน ลูกก็ต้องเป็นความดันด้วย

ใช้ข้อมูลและความรู้แก้ไขปัญหา

ข้อมูลส่วนหนึ่งที่บ้านทักไว้ตั้งแต่เมื่อปีที่แล้ว (ใช้มา ๑ ปีแล้ว) ข้อมูลของปีที่แล้วมี ปีนี้ก็เก็บเพิ่มเติมอีก จะได้เปรียบเทียบกัน พอระยะเวลาเพิ่มขึ้น ข้อมูลก็จะเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้มีข้อมูลชุมชนเพื่อวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาได้จากข้อมูลจะเห็นได้เลยว่าชุมชนไหนมีปัญหาเรื่องอะไร จะได้วิธีแก้ไขที่ถูกต้อง เช่น หมู่ 12 มีปัญหาความดัน 480 กว่าคน เป็นกลุ่มเสี่ยง พอมีปัญหาเราก็สะท้อนให้ชุมชนเห็นว่า ตอนนี้อยู่ชุมชนเรามีปัญหาแบบนี้ เราจะแก้อย่างไร ดูว่าสาเหตุมาจากไหน

หมู่ 12 มีพี่น้องมุสลิมเยอะ ในตอนเช้ากินน้ำชาประจำ กินข้าวมันไก่ ข้าวมันแกงกึ่ง ข้าวมันแกงเนื้อ เป็นวิถีชีวิตแบบมุสลิม ถ้าจะให้ห่างจากวิถีแบบนี้ ไปยกเลิกน้ำชาไม่ได้ เพราะน้ำชาเป็นบริบทที่คนได้มานั่งพูดคุยกัน ทุกเรื่องคุยในวงน้ำชาได้หมด ก็เลยมาคิดว่าเมื่อเห็นข้อมูลชุมชนแล้ว การที่จะมาแก้ปัญหาเหล่านี้ มีวิธีการอะไรบ้างโดยไม่ยกเลิกน้ำชา ก็นำเสนอวิธีแก้ปัญหาในเรื่องของอาหารที่มีไขมันเยอะ เราสำรวจพบว่า เป็นอาหารที่ใส่ผงชูรสเสีย 71 เปอร์เซ็นต์ กินอาหารที่เป็นไขมัน 58 เปอร์เซ็นต์

เพราะฉะนั้นเรามาแก้ปัญหาโดยทำร้านน้ำชาสุขภาพ เพราะว่าแก้ปัญหาในเรื่องของคราบไขมันที่มันติดอยู่ในผนังลำไส้ได้ อีกอย่างหนึ่งคือคิดเมนูสุขภาพโดยใช้เห็ด 3 อย่าง และใช้โยเกิร์ตผสมนมพาสเจอร์ไรต์ (นมสด) ผสมน้ำผึ้ง น้ำมะนาว ช่วยล้างสารพิษ วิธีการเหล่านี้ได้จากการที่ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นคนใฝ่รู้ เคยอ่านมา จึงประยุกต์ใช้กับพื้นที่ได้ แต่เดิมในหม้อต้มน้ำชามีแต่ น้ำธรรมดา เมื่อเอามาชงชามันกลายเป็นวิกฤติสุขภาพ เราใส่มะละกอดิบลงไปมันเริ่มเป็นโอกาสแล้ว น้ำชาที่มีน้ำมะละกอดิบก็ไปล้างคราบไขมันในนมเนยได้ด้วย แทนที่เราจะกินปาตองโก ข้าวมันแกงไก่ แกงเนื้อ เราก็เอาเห็ด 3 อย่างมาลวก มาหนึ่ง ทานกับน้ำจิ้มต้มยำ มันก็ช่วยได้

หมู่ 11 เมื่อพบข้อมูลว่าคนไข้ผุงซุรได้ถึง 70 เปอร์เซ็นต์ กินอาหารที่เป็นมัน 58 เปอร์เซ็นต์ ก็ต้องมาแก้ปัญหาเรื่องผุงซุรสักัน เราสามารถคุยโดยอาศัยนักวิชาการมาช่วยคุยว่า มีอะไรบ้างที่อยู่ใกล้ครัวเรือนแล้วใช้แทนผุงซุรได้ เช่น เอาผักขมกับตำลึง ข้าวคั่ว มาทำผุงนัวใช้แทนผุงซุรได้ อีกตัวเลือกหนึ่งก็คือทำข้าวกล้อง ตอนนี้อ่าวกล้องขายดี เราก็มาคิดต่อยอดออกไปเป็นข้าวกล้องอก จะมีสารกาบา สารตัวนี้มีมีเยอะในขณะที่ข้าววงอก ข้าวเปลือกเมื่อสีออกไปแล้วมันจะเหลือสารนี้น้อย ข้าวเปลือก 1 ตันเมื่อสีแล้วเหลือเปลือกของมันประมาณ 230 กก. เป็นตัวข้าวสารประมาณ 770 กก. ถ้าเป็นข้าวธรรมดาเวลาเราขัดไฟเบอร์ โยอาหารและกาบาถูกขัดออกไปเยอะ แต่ถ้าเป็นข้าวกล้องกาบามันยังมีอยู่มากกว่าข้าวสารธรรมดา กาบามันจะมีมากก็ต่อเมื่อข้าวเริ่มแตกกำลังจะงอก จะมีสารกาบาประมาณ 10 เท่า สารกาบาจะไปช่วยลดอัลไซเมอร์ เสริมสร้างสมอง ไปช่วยพัฒนาเซลล์ต่างๆ ของร่างกาย แต่เราต้องมีกรรมวิธีการผลิตด้วย โดยข้าวที่จะเอามาสีเป็นข้าวกล้องจะต้องมีอายุหลังจากเก็บเกี่ยว 60 วัน อัตราการงอกค่อนข้างสูง ความรู้เหล่านี้ ดูจากในทีวี ก็จำเอาไว้ม่าใช้ต่อ...”

ที่มาของข้อมูลทั้งหลาย ใช้ประโยชน์ในการวางแผนสุขภาพและแผนพัฒนาหมู่บ้าน มีที่มาน่าสนใจ เราได้เห็นแบบสอบถาม พบว่าละเอียดมาก นายกชอธิบายให้ฟังว่า เป็นงานเชิงวิชาการ ประยุกต์มาจากกรมสุขภาพจิตและสถาบันการศึกษา ข้อมูลจากแบบสอบถามนี้ถูกป้อนเข้าคอมพิวเตอร์ทั้งหมด เก็บปีละหนึ่งครั้งในช่วงปิดเทอม โดยให้เด็กและเยาวชนช่วย พวกเขาจะได้มีงานทำ...

ประโยชน์จากการใช้ข้อมูลพัฒนาคน

“...เห็นใหม่ว่าการเก็บข้อมูลมันเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน เด็กจะเขียนดีมาก การเก็บข้อมูลสุดท้ายแล้วมันจะมีการสรุปภาวะสุขภาพในครอบครัว จริงๆ แล้วคอมพิวเตอร์เป็นตัวสรุปออกมาให้ แต่เด็ก อสม.น้อย

เขียนเองว่า คริวเรื่อนี้มีความสุขระดับไหน มีน้ำดื่ม น้ำใช้ เด็กที่เขียนเป็นเด็กมัธยมต้น เราวางแผนจะสำรวจให้ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ปีแล้วเราสำรวจได้ 70 - 80 เปอร์เซ็นต์ เพราะงบประมาณจำกัด ได้รับการสนับสนุนจาก สปสช. (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ) ปีนี้จะตามเก็บส่วนที่ยังขาดให้หมด

เด็ก ๆ เหล่านี้ จะเก็บข้อมูลที่บ้านตัวเองก่อน แล้วเก็บบ้านใกล้เคียง ข้อมูลบางอย่างต้องใช้การสังเกต จะถามตรง ๆ ไม่ได้ คนที่จะเก็บข้อมูลเราอบรมให้ความรู้ก่อน คนที่เคี่ยข้อมูลก็ต้องอบรมด้วย อบรมต้องซื้อคอมพิวเตอร์เพิ่มอีก 10 กว่าเครื่อง อย่างที่เห็นบางส่วนเพิ่งจะเพิ่งเคี่ยข้อมูลเสร็จ กำลังจัดให้เป็นระบบ เดือนมีนาคมที่จะถึงนี้ ที่นี้สถานีอนามัยบ้านตลาดจะเป็นศูนย์การเรียนรู้ คนทั่วประเทศจะมาเรียนรู้จากที่นี่ เราจึงต้องปรับปรุงระบบกันเพื่อรองรับผู้เข้าร่วมเรียนรู้รุ่นละ 5 วัน ประมาณ 60 คนต่อรุ่น คนเหล่านี้จะมาดูงานเชิงระบบของตำบลปากพูนทั้งหมด...”

จะพบว่า นายกช ธนาวุฒิ ใช้การบริหารจัดการตำบลท้องถิ่น โดยการทำงานอย่างเชื่อมโยงกันทั้งระบบ ทุกอย่างล้วนเชื่อมโยง เกื้อกูล และส่งผลถึงกันหมด เช่น อบรม.มีฟาร์มวัวนมอยู่ ก็ผลิตนมส่งให้ศูนย์เด็กเล็ก เด็กได้ดื่มนมสด ก็เจริญอาหารดีกว่านมกล่อง หรือเรื่องของการพัฒนาเด็กก็เชื่อมโยงเรื่องจิตอาสาช่วยเหลือคนอื่น ซึ่งสามารถเก็บเป็นคะแนนความดี และคะแนนเวลาเอาไปแลกเปลี่ยนเป็นสวัสดิการและทุนการศึกษาได้

จึงนำถอดรหัสว่า ปากพูนใช้เวลาสร้างสรรค์ เติบโต และพัฒนา บนฐานขององค์ประกอบและเงื่อนไขปัจจัยอะไรบ้าง เพื่อเป็นตัวอย่งให้กับตำบลอื่นๆ ได้เห็นว่า หากตั้งใจจะพัฒนาจริงๆ สิ่งที่เป็นกับดักซึ่งคนทั่วไปมักพูดว่า **“ก็เป็นตำบลปากพูน ถึงทำได้ ตำบลเรามันไม่เหมือนปากพูน ก็เลยทำได้ยาก”** ก็จะถูกก้าวข้ามไปได้ และประเทศตำบลก็จะถึงจุดหมายของการพัฒนาที่สมดุลทั้งโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง

